

DŮVODOVÁ ZPRÁVA

I. OBECNÁ ČÁST

a) Zhodnocení platného právního stavu včetně zhodnocení současného stavu ve vztahu k zákazu diskriminace a ve vztahu k rovnosti mužů a žen

V současné době není v České republice problematika správy informací o stavbě, ani problematika informačního modelu stavby, čímž se rozumí metoda BIM (český ekvivalent k pojmu „*Building Information Modelling/Management*“¹ byl zvolen s ohledem na snahu vyhnout se užití anglicismů v normativním textu českého zákona, avšak v této důvodové zprávě bude využíván souhrnný výraz „*metoda BIM*“), legislativně nikterak komplexně upravena.

Jediná zmínka o metodě BIM, resp. o informačním modelování staveb je v zákoně č. 134/2016 Sb., o zadávání veřejných zakázek, ve znění pozdějších předpisů („zákon o zadávání veřejných zakázek“), který v § 103 odst. 3 stanoví, že „*Zadavatel může v případě veřejných zakázek na stavební práce, projektové činnosti nebo soutěžích o návrh v zadávací dokumentaci uvést závazný požadavek na použití zvláštních elektronických formátů včetně nástrojů informačního modelování staveb a uvést požadavky na obsah, strukturu nebo formát dat. Pokud tyto formáty nejsou běžně dostupné, zajistí k nim zadavatel dodavatelům přístup.*“ Toto ustanovení je toliko transpozicí směrnice Evropského parlamentu a Rady 2014/24/EU, o zadávání veřejných zakázek. Požadavky na vystavěné prostředí pak nejsou v českém právním řádu zakotveny nijak (kromě jeho základního terminologického vymezení v zákoně č. 283/2021 Sb., stavební zákon, ve znění pozdějších předpisů).

Metoda BIM je však obsažena ve vládní strategii Digitální Česko, což je koncepce koordinované a komplexní digitalizace České republiky 2018+, a tedy je počítáno s rozvojem této metody a jejím využitím v českém prostředí.² V současné době však neexistují jednotná pravidla pro účelné a efektivní pořizování, poskytování, udržování, využívání a uchovávání informací při managementu staveb během celého jejich životního cyklu, což možnost širšího využívání metody BIM v České republice značně komplikuje.

Modelování vystavěného prostředí je pak obsaženo v rámci věcného záměru zákona o národní infrastruktuře pro prostorové informace („NIPÍ“), který byl schválen vládou usnesením č. 36 ze dne 19. července 2021. Podle shora uvedeného věcného záměru je „*pro účely harmonizace a zpřístupnění autoritativních datových zdrojů vzniklých na základě využití metody informačního modelování staveb a souvisejících postupů digitalizace procesů ve vystavěném prostředí pro efektivní podporu agend veřejné správy i soukromého sektoru nutnou podmínkou existence integrační platformy pro modelování vystavěného prostředí, jakožto nedílné součásti referenčního rozhraní.*“ Konkrétní provedení tohoto záměru se má výhledově částečně zapracovat prostřednictvím referenčního rozhraní veřejné správy novelou zákona č. 111/2009 Sb., o základních registrech, ve znění pozdějších předpisů.

¹ Původně bylo využívání metody BIM vázáno spíše na projekční část životního cyklu stavby, a proto se používala zkratka ve významu BIM (Building Information Modelling) neboli informační modelování staveb. Postupně se ukázalo, že správa informací hraje klíčovou roli od prvotního stavebního záměru, přes výstavbu, správu a provoz až po demolici a odstranění stavby, která již dosloužila. Proto se význam zkratky BIM obsahově rozšířil a nyní je používána pro Building Information Management, správa informací o stavbě.

² Viz <https://www.digitalnicesko.cz/>.

Zároveň lze upozornit na to, že již v listopadu 2016 bylo Vládou ČR schváleno usnesení č. 958, o významu metody BIM (Building Information Modelling) pro stavební praxi v České republice a návrh dalšího postupu pro její zavedení, v rámci kterého vláda vyjádřila podporu zavádění a rozvoji metody BIM v České republice, a to především s ohledem na její provázanost s ekonomickým růstem a zároveň konkurenceschopností České republiky na mezinárodním poli. Současně vláda Ministerstvu průmyslu a obchodu („MPO“) uložila za podpory ostatních ministerstev připravit Koncepti zavádění metody BIM v České republice. Na vlastním zpracování Konceptce se kromě MPO podílelo zejména Ministerstvo dopravy („MD“), resp. Státní fond dopravní infrastruktury („SFDI“) a dále experti Odborné rady pro BIM z.s. („czBIM“).

Konceptce zavádění metody BIM v České republice byla Vládou ČR schválena usnesením č. 682 v září 2017 (dále též „Konceptce“). Na základě usnesení vlády č. 1087, o plnění Konceptce zavádění metody BIM (Building Information Modelling) v České republice ze dne 21. prosince 2022 je zpracovávána aktualizace Konceptce s termínem jejího předložení vládě do 30. června 2024 (změna termínu usnesením vlády č. 970 z 13. prosince 2023).

Konceptce BIM původně zahrnovala harmonogram 38 opatření zaměřených na 7 tematických oblastí: základní technická opatření, problematika veřejných zakázek, povolovací procesy, propojení na národní infrastrukturu pro prostorové informace, vzdělávání a pilotní projekty. Konceptce byla v následujících letech průběžně aktualizována. Aktualizace harmonogramu Konceptce byla schválena v lednu 2021 usnesením vlády č. 41/2021. Aktualizované znění opatření č. 23 ukládá povinnost použití metody BIM pro nadlimitní veřejné zakázky na stavební práce (ve smyslu zákona o zadávání veřejných zakázek), financované z veřejných rozpočtů, včetně zhotovení jejich přípravné a projektové dokumentace, se zohledněním závěrů z vyhodnocení pilotních projektů a s přihlédnutím ke specifickým jednotlivých druhů staveb.

Zároveň lze poukázat též i na Programové prohlášení vlády, v jehož části Konektivita a rozvoj sítí je obsažen bod *„Předložíme návrh zákona o informačním modelování staveb a vystavěného prostředí (BIM), který umožní využívání a sdílení dat pro přípravu staveb, jejich povolování a užívání v průběhu doby jejich životnosti (digitální dvojčata).“* Tento úkol byl promítnut v rámci legislativního plánu vlády, kdy pro rok 2022 bylo ministrové průmyslu a obchodu uloženo předložit *„věcný záměr zákona o vytváření, sdílení, užití a správě informací o stavbě během jejich celého životního cyklu (věcný záměr zákon o informačním modelování staveb)“*. Věcný záměr zákona byl v roce 2022 předložen do mezirezortního připomínkového řízení a v květnu 2023 byl schválen usnesením vlády č. 298, s tím, že ministrové průmyslu a obchodu bylo uloženo do 31. 12. 2023 předložit Vládě ČR návrh zákona. V důsledku provádění expertních konzultací se zainteresovanými subjekty a série jednání, která k textu návrhu zákona probíhala ještě před oficiálním připomínkovým řízením, byl termín k předložení návrhu zákona vládě upraven na září 2024.

Nad rámec výše uvedeného lze konstatovat, že již v současnosti je metoda BIM u některých staveb využívána (například sídlo Nejvyššího kontrolního úřadu, Kampus Albertov Univerzity Karlovy, propojení budovy Jubilejní Masarykovy ZŠ v Třinci s budovou tělocvičny, Letiště Praha, město Třebíč k zajištění parkování v prostředí zdravotnického zařízení nemocnice v Třebíči, Kraj Vysočina k mapování a analýze procesů silničního hospodářství kraje, Ministerstvo obrany pro výstavbu nové sportovní haly, Ministerstvo spravedlnosti k výstavbě justičního areálu v Ústí nad Labem, Hlavní město Praha včetně některých městských částí -Praha 14 pro rekonstrukci Domova seniorů Bojčenkova). Ve většině případů se však jedná o částečné využití metody BIM pouze pro dílčí etapy stavebního procesu. Vzhledem k tomu, že nejsou specifikovány závazné standardy na národní úrovni, musí si účastníci každého projektu dohodnout vlastní podmínky. To může být

problematické pro využití při dalších fázích projektu (následné správy budovy) či rekonstrukcích (změny dokončené stavby) v průběhu životního cyklu staveb.

Od roku 2012 jsou v ČR postupně přejímány technické normy týkající se metody BIM organizací ISO a CEN, které vznikají kombinací podnětů od jednotlivých států a spolupracujících organizací (liason), kdy významným přispěvatelem je aliance buildingSMART International. V roce 2016 pak zahájila na národní úrovni činnost technická normalizační komise TNK 152 „Organizace informací o stavbách a informační modelování staveb“.

Pro efektivní používání informačního managementu je rovněž nezbytné, aby došlo k legislativnímu zakotvení gestora resp. garanta zavádění metody BIM na úrovni státní správy. Ostatně obdobný požadavek vznesli rovněž autoři věcného záměru k zákonu o národní infrastruktuře pro prostorové informace („NIPI“), který byl schválen vládou usnesením č. 636 dne 19. července 2021, když konstatovali, že absence legislativního zakotvení komplikuje implementaci NIPI. S neexistencí legislativního rámce je spojena taktéž i nevymahatelnost povinnosti používání metody BIM tam, kde by to bylo efektivní a účelné.

Další rovinnou vyvěrající z absence právní úpravy je to, že stávající nastavení řeší nedostatečně otázku sdílení dat a není schopné reagovat na problém nízké ochoty sdílení dat souvisejících se stavbami, resp. konkrétní výstavbou. V době, kdy je kladen zvýšený důraz na digitalizaci veřejné správy, je sdílení dat mezi zainteresovanými osobami a orgány naprosto klíčové, a je tak nezbytné jít této snaze naproti ve všech oblastech, kde to přichází v úvahu. Právě i v rámci zavádění metody BIM je třeba vytvářet prostředí, kde se budou data potřebná pro další správu stavby sdílet mezi zúčastněnými osobami. Data je nutné umožnit zpracovávat a uchovávat v určené struktuře a v otevřeném a neutrálním formátu podporujícím interoperabilitu. Tak se umožní jejich další použití v budoucnu.

Z toho důvodu také v České republice Úřad pro technickou normalizaci, metrologii a státním zkušebnictví („ÚNMZ“) zajišťuje tvorbu datového standardu stavby („DSS“), který specifikuje požadavky na uspořádání dat v digitálním modelu stavby a jenž je zdarma poskytován veřejnosti.³ Datový standard určuje pravidla pro data digitálního modelu stavby. Datový standard je připravován tak, aby mohl při sdílení využívat schéma IFC, není ale vázán výlučně na toto schéma. Datový standard pouze definuje strukturu a podrobnost dat tak, aby byl jasný jejich rozsah (podrobnost) a kde mají být přesně v modelu uložena.

Účelem zavedení informačního modelu vystavěného prostředí je zase poskytnout jednotný modelový základ a prostorový kontext pro integraci dat, zobrazování a analýzu vystavěného prostředí, staveb, zařízení, včetně jejich vlastností, zejména stavu, vzájemných faktických a funkčních vztahů a dalších údajů, a to zejména pro potřeby agend veřejné správy. Informační model vystavěného prostředí umožňuje nevnímat každou stavbu pouze samostatně, ale umožňuje ji vidět ve vazbách k dalším stavbám, včetně sítí dopravní a technické infrastruktury či k okolnímu veřejnému prostoru.

S ohledem na výše uvedené tak lze konstatovat, že chybějící legislativní úprava metody BIM a standardizace s tím souvisejících postupů způsobuje obtíže v dalším rozšiřování použití této metody v České republice, což má negativní důsledky. Zástupci odborné veřejnosti se shodují, že legislativní zakotvení metody BIM je nezbytné pro další rozvoj na poli stavebnictví a správy staveb. Rozšíření metody BIM tak bude mít pozitivní důsledky i pro konkurenceschopnost České republiky na mezinárodním poli. To ostatně platí i pro model vystavěného prostředí, neboť standardizace modelování vystavěného prostředí umožní

³ Memorandum o spolupráci při přípravě DSS uzavřely MPO a ČAS v srpnu 2021 se třemi klíčovými profesními organizacemi - ČKA, ČKAIT, SPS. Viz <https://www.koncepcebim.cz/dokumenty?z=270>.

v budoucnu vytvářet a využívat účelové dílčí informační modely pro podporu jednotlivých agend veřejné správy a určených subjektů.

Předmětná oblast se nikterak nedotýká zákazu diskriminace a rovnost mužů a žen.

b) Odůvodnění hlavních principů navrhované právní úpravy, včetně dopadů navrhovaného řešení ve vztahu k zákazu diskriminace a ve vztahu k rovnosti mužů a žen

Účelem návrhu zákona je vytváření informační základny pro hospodárné a účelné nakládání se stavbou a správou a rozvoj vystavěného prostředí. Nakládáním se stavbou se přitom rozumí příprava, provádění, údržba, užívání, provádění změn i odstraňování stavby. V tomto smyslu je nutné stanovit jednotné standardy a postupy pro vytváření informačního modelu stavby a informačního modelu vystavěného prostředí. Tímto způsobem pak bude zaručen řízený přístup k aktuálním informacím o stavbách a o vystavěném prostředí, které bude možné efektivně v reálném čase využívat. Navrhované řešení bude mít vliv jak na efektivitu při výstavbě, účinnou správu a údržbu budov a infrastruktury, tak na racionální rozvoj vystavěného prostředí.

Za tímto účelem návrh zákona vymezuje práva a povinnosti jednotlivých subjektů při správě informací o stavbě a o vystavěném prostředí. Přitom platí, že návrh zákona bude kromě úvodních a zmocňovacích a přechodných ustanovení rozdělen na 2 hlavní části. První z nich se týká informačního modelu stavby a druhá pak informačního modelu vystavěného prostředí.

Informační model stavby

- návrh zákona vymezuje, u kterých staveb se **má povinně pořizovat a udržovat informační model stavby**. Jedná se o stavbu zapisovanou do katastru nemovitostí, nebo do digitální mapy kraje, pokud její předpokládaná hodnota nebo pořizovací cena přesahuje finanční limit pro nadlimitní veřejnou zakázku na stavební práce podle zákona o zadávání veřejných zakázek,
- návrh zákona vymezuje, **kdo bude muset povinně pořizovat informační model stavby**. Povinnými osobami bude zejména Česká republika, vyšší územní samosprávné celek a další specifikované právnické osoby s úzkým propojením na stát,
- návrh zákona umožňuje, aby informační model stavby pořídila i jiná osoba, než o které explicitně návrh zákona hovoří jako o povinné osobě, případně aby byl informační model stavby pořízen i pro jiné stavby, než se kterými text zákona počítá pro povinné pořizování; pokud se k tomu konkrétní osoba rozhodne, musí postupovat podle návrhu zákona, tedy přistoupit na jeho principy a standardy a dodržovat je.
- návrh zákona **počítá rovněž s výjimkami z povinnosti pořizovat a udržovat informační model stavby**, a to u majetku povinné osoby nacházející se v zahraničí, nebo u staveb sloužících k zajišťování obrany a bezpečnosti státu, které povoluje jiný stavební úřad,
- návrh zákona stanoví s odkazem na bližší specifikaci v prováděcím právním předpise **obsah informačního modelu stavby**,
- návrh zákona stanoví **povinnost pořizovat z informačního modelu vybranou sadu informací** (tzv. informační kontejner) **pro určitý účel** (povolení stavby, kolaudaci, převzetí správu a užívání stavby atp.),

- návrh zákona stanoví, že digitální model stavby, který je součástí informačního modelu stavby, se pořizuje **v jednotném datovém standardu** tak, aby byly informace i v budoucnu příp. jiným uživatelem dobře využitelné,
- návrh zákona stanoví, že **informační model stavby se vede ve společném datovém prostředí**, ve kterém se obsah informačního modelu stavby uchovává a spravuje a ke kterému mají přístup všechny osoby účastníci se konkrétního stavebního projektu,
- návrh zákona dále určuje, že kontrolu nad dodržováním povinností ve vztahu k pořizování a udržování informačního modelu stavby má Ministerstvo průmyslu a obchodu, které může rovněž projednávat přestupky za nedodržování povinností stanovených zákonem,
- návrh zákona v rámci přechodných ustanovení konstruuje **náběh povinností** vztahujících se k informačnímu modelu stavby tak, aby projektová dokumentace zpracovaná před účinností zákona, byla ještě po nějakou dobu využitelná v rámci realizace výstavbových projektů i po účinnosti zákona a návrh zákona tak neměl negativní dopad na časový a finanční harmonogram již realizujících se projektů.

Informační model vystavěného prostředí

- návrh zákona vymezuje, že informační model vystavěného prostředí sestává ze **základního modelu vystavěného prostředí a z jeho doplňků**,
- návrh zákona stanoví, že propojení základního modelu vystavěného prostředí a jeho doplňků zajišťuje **referenční rozhraní veřejné správy, které je stanovené** zákonem o základních registrech,
- návrh zákona stanoví, že **základní model vystavěného prostředí** pořizuje a zpřístupňuje **povinně** Zeměměřický úřad, tento model obsahuje základní údaje o objektech vystavěného prostředí na území České republiky,
- návrh zákona stanoví, že **doplňek základního modelu vystavěného prostředí** se pořizuje **fakultativně**, a to podle konkrétní potřeby jeho pořizovatele; doplněk obsahuje podrobné údaje o objektech vystavěného prostředí reprezentující konkrétní území, může být pořízen pro území obce, kraje, národního parku nebo chráněné krajinné oblasti, pro území dotčené stavbou vybrané dopravní či energetické infrastruktury či pro jiné území dotčené jiným veřejným zájmem,
- návrh zákona **stanoví výjimky pro vedení údajů o stavbách důležitých z hlediska obrany státu a bezpečnosti**,
- návrh zákona **odkládá účinnost** části týkající se informačního modelu vystavěného prostředí o pět let tak, aby bylo možné se na povinnosti pramenící z pořizování a udržování informačního modelu vystavěného prostředí náležitě připravit.

Návrh zákona také obsahuje některé další změny souvisejících zákonů. Bylo přistoupeno k legislativní konstrukci, kdy se nevytváří tzv. změnový zákon, a to z důvodu, že počet doprovodných zákonů je velmi nízký. Tyto se proto jako související připojí přímo k návrhu zákona. Ačkoliv se jedná o řešení méně časté, než jak je tomu v případě připojení tzv. doprovodného zákona se souborem změnových předpisů, jedná se o řešení legislativně možné. Návrh zákona je veden minimalizací doprovodných změn a obsahuje skutečně pouze to, co je nezbytné, aby byl právní řád provázaný a funkční.

Ve vztahu k zákazu diskriminace a k rovnosti mužů a žen lze konstatovat, že navrhovaná právní úprava se těchto problematik nikterak nedotýká, a proto nemá žádné relevantní dopady v těchto oblastech. Právní úprava stanovuje povinnosti toliko vybraným veřejnoprávními

korporacím, jejich organizačním složkám a příspěvkovým organizacím, a vybraným právními osobám.

c) Vysvětlení nezbytnosti navrhované právní úpravy v jejím celku

V současné době v České republice neexistují jednotné standardy pro pořizování a uchování informačního modelu stavby či informačního modelu vystavěného prostředí. Informační model stavby v současné době vytváří pouze ten stavebník, který se k takovému kroku dobrovolně rozhodne. Ani poté však takový stavebník není vázán jednotným standardem, který by byl závazně stanoven a měl by být využíván jednotně. Z tohoto důvodu je možné, aby stavebník pořizoval informační model stavby, nicméně tento nemusí být srovnatelný, resp. údaje v něm obsažené nemusí být srovnatelné s jiným informačním modelem, což omezuje možnost využívání dat z jednotlivých informačních modelů stavby do budoucna. Takové řešení rovněž komplikuje správu, užívání a provoz stavby po dokončení její výstavby, neboť k jednou pořizovaným datům nemusí mít přístup další osoby, které by tento přístup mít měly a mohly, nadto tato data mohou být obtížně vyhodnotitelná.

Ačkoliv by jednotné standardy mohly být stanoveny například pouze v usnesení vlády, čímž by zavazovaly všechny členy vlády, ministerstva, jiné ústřední orgány státní správy, ostatní správní úřady a další subjekty, pokud tak stanoví zvláštní zákon, toto řešení by nepokrývalo všechny subjekty, u kterých bylo vyhodnoceno, že je pro ně pořizování informačního modelu stavby účelné. Povinnosti dalším subjektům lze stanovovat pouze na úrovni zákona, z tohoto důvodu bylo vyhodnoceno, že je třeba připravit zákonnou úpravu.

Z hlediska komplexnosti právní úpravy pak bylo zvoleno řešení speciálního zákona, který novou regulaci popíše ve svém souhrnu tak, aby se jednalo o úpravu přehlednou. Předkladatel byl nicméně veden snahou zatěžovat povinné osoby novými povinnostmi pouze v nezbytně nutném rozsahu tak, aby pořizování a následné udržování informačního modelu stavby a informačního modelu vystavěného prostředí ještě vedlo ke svému cíli a přitom nebylo nepřiměřeně zatěžující.

Navrhovaná úprava ve svém celku tak představuje moderní nástroj pro správu informací o stavbách a vystavěném prostředí, které budou dostupné, srovnatelné a dále využitelné s potenciálem předcházet problémům ve výstavbě a následné správě pramenící z nedostatku informací, jejich nedostupnosti a nedostatečné koordinovanosti dotřených subjektů. Návrh zákona vymezuje nové nezbytné pojmy, povinné osoby a konkrétní povinnosti, které těmto osobám při pořizování a uchování informačního modelu stavby a informačního modelu vystavěného prostředí ukládá.

V době digitalizace veřejné správy je sdílení dat naprosto klíčové, a je třeba s tímto principem počítat a uplatňovat jej ve všech oblastech, kde to přichází v úvahu; je tedy nutné i při správě informací o stavbě vytvářet prostředí, kde se budou data nezbytná pro další správu stavby sdílet mezi zainteresovanými osobami. Data je potřeba umožnit zpracovávat a uchovávat v předepsané struktuře a v otevřeném a neutrálním formátu podporujícím interoperabilitu. Tak se umožní jejich další použití v budoucnu. Vzhledem k okruhu povinných osob je pak nezbytné, aby povinnosti spojené s informačním modelem stavby a informačním modelem vystavěného prostředí byly stanoveny zákonem.

d) Zhodnocení souladu navrhované právní úpravy s ústavním pořádkem České republiky

Navrhovaná úprava je v souladu s ústavním pořádkem, zejména s

- čl. 2 odst. 3 ústavního zákona č. 1/1993 Sb., Ústava České republiky („Ústava“), podle něhož lze státní moc uplatňovat jen v případech, v mezích a způsoby, které stanoví zákon,
- čl. 79 odst. 1 Ústavy, podle něhož lze působnost správních orgánů stanovit pouze zákonem,
- čl. 101 odst. 3 Ústavy, podle něhož mají územně samosprávné celky právo vlastnit majetek a hospodařit podle vlastního rozpočtu,
- čl. 101 odst. 4 Ústavy, podle něhož může docházet k zásahu do územní samosprávy toliko způsobem stanoveným zákonem, vyžaduje-li to ochrana zákona.

V tomto kontextu lze konstatovat, že stanovení povinnosti vyšším územně samosprávným celkům zpracovávat informační model stavby je plně v souladu s Ústavou deklarovaným právem na územní samosprávu.

Na podporu výše uvedeného lze odkázat na odbornou literaturu k povaze územní samosprávy a možnosti zasahovat do ní, podle které platí, že *„Podle Ústavy lze tedy samostatnou působnost obcí (a krajů) stanovit pouze zákonem a stejným způsobem (ale také právě jen tímto způsobem) je tak možné samostatnou působnost územním samosprávným celkům odejmout, tedy omezit její rozsah. Územním samosprávným celkům pochopitelně není možné odebrat tu (samostatnou) působnost, která vyplývá přímo z Ústavy, tzn. především pravomoc vydávat obecně závazné vyhlášky a právo mít vlastní majetek a hospodařit podle vlastního rozpočtu. Ostatní rozsah územní samosprávy (samostatné působnosti) je nicméně s největší pravděpodobností tak jako tak závislý na zákoně, neboť jak již konstatoval i Ústavní soud v nálezu publikovaném pod č. 53/2003 Sb., „Ústavou obecně vyjádřené právo na samosprávu jistě nesmí být zákonodárcem vyprázdněno, je však jisté, že zákonodárce má široký prostor pro určení záležitostí, jež je nejlépe spravovat na místní nebo oblastní úrovni bez větších zásahů ústřední státní moci. Nepochybně, vysloveně z právních, ekonomických, politologických a dalších hledisek, lze stěží předem určit, které záležitosti mají místní nebo oblastní dopad, a zaslouží si proto vynětí z působení ústřední moci. Rozhodování o kompetencích územní samosprávy je vždy politické. Dokonce záležitosti zřejmě místního či oblastního rázu mohou získat celostátní význam, například mohou být dotčena základní lidská práva a svobody nebo se důsledky mohou přenášet přes hranice územního samosprávného společenství obyvatel, což je stále častější právě v prostředí vysoké mobility obyvatelstva“. Je sice otázkou, zda existuje nějaké přirozené právo obcí či jiných územních společenství osob na samosprávu, které by stát svými zákony toliko uznával, či zda jsou obce i obecní samospráva naopak výtvořem státu a jeho zákonů (obdobný spor se vede i v případě lidských práv), z praktického hlediska je nicméně relevantní především to, že rozsah obecní samosprávy, resp. územní samosprávy jako takové, je (kromě stručných základů v Ústavě) dán právě zákonnou úpravou, ať již obsaženou v obecním nebo krajském zřízení či jiných zákonech.“⁴*

Z uvedeného textu vyplývá nesporná závislost rozsahu územní samosprávy na zákonném vymezení, zároveň však zůstává v platnosti požadavek, aby zákonnou úpravou nedošlo k vyprázdnění práva na územní samosprávu.

Stanovení povinnosti zpracovávat informační modely staveb jistě zásahem do územní samosprávy vyšších územně samosprávných celků je, avšak samotná existence tohoto zásahu není rozhodující, neboť je dále důležité posuzovat i důvod zásahu a jeho rozsah. K důvodu lze odkázat na kapitolu věnující se nezbytnosti přijetí navrhované právní úpravy, tedy jde o rozšíření užívání metody BIM, která v širším důsledku podporuje udržitelný rozvoj

⁴ (VEDRAL, Josef. § 7 [Samostatná a přenesená působnost]. In: VEDRAL, Josef, VÁŇA, Luboš, BŘEŇ, Jan, PŠENIČKA, Stanislav. Zákon o obcích (obecní zřízení). 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2008, s. 46–47.)

a efektivní vynakládání zdrojů a hospodaření s majetkem. Rozsah zásahu do územní samosprávy pak lze hodnotit jako zanedbatelný, a to především ve srovnání s rozsahem zásahů již nyní obsažených v českém právním řádu.

Odborná literatura také konstatuje, že: „[n]aproti tomu v té části obecní samosprávy, která povahu veřejné moci nemá (např. hospodaření s majetkem), vystupuje obec v zásadě jako kterýkoliv jiný subjekt soukromého práva. Obec zůstává i v tomto případě veřejnoprávní korporací, vystupuje však tak, jako kdyby byla právnickou osobou soukromého práva, tzn. platí pro ni zásada přesně opačná, tedy „co není zakázáno, je dovoleno“, resp. že může činit, co není zákonem zakázáno, a nesmí být nucena činit to, co zákon neukládá (viz čl. 2 odst. 4 Úst a čl. 2 odst. 3 LPS). To nevyklučuje, aby zákon obci stanovil určitá omezení, např. při nakládání s majetkem, která ostatním vlastníkům uložena nejsou (např. § 38 OZř nebo § 23 ÚzmRoz), pokud však taková omezení zákonem stanovena nejsou, platí i pro obec výše uvedená zásada.“⁵

Nad rámec výše uvedeno lze zmínit například povinnost zveřejňování záměrů při úmyslu nakládat s majetkem územně samosprávných celků a pak též i úpravu zákona o zadávání veřejných zakázek, ve znění pozdějších předpisů, v rámci kterého je stanovena územně samosprávným celkům povinnost postupovat při veřejných zakázkách dle pravidel stanovených tímto zákonem.

Všechny výše zmiňované zásahy do územní samosprávy spojuje společný cíl – řádné a účelné hospodaření s majetkem územně samosprávných celků, přičemž tento cíl je obsažen i v rámci povinnosti využívat metodu BIM, neboť ačkoliv vstupní náklady na pořízení informačního modelu stavby jsou o něco vyšší, tak v delším časovém horizontu užívání stavby se tyto zvýšené náklady plně vykompenzují sníženými náklady v rámci jejího provozu. V zásadě se jedná o analogii k veřejným zakázkám, kdy administrace veřejných zakázek je finančně i administrativně náročná, avšak zajistí, že subjekt, který je povinen postupovat podle zákona o zadávání veřejných zakázek, získá nejvýhodnější nabídku za dodržení kvalitativních vlastností, které si předem definuje.

Lze tak uzavřít, že z pohledu ústavou garantovaného práva na územní samosprávu zavedením povinnosti vyšších územně samosprávných celků pořizovat informační model stavby nedochází k vyprázdnění tohoto práva, nýbrž toliko k dílčímu omezení, které je vedeno mimo jiné racionálním úmyslem o co nejefektivnější hospodaření s majetkem, a navrhovanou právní úpravu je tak možné považovat za ústavně konformní.

Navrhovaná právní úprava je rovněž v souladu s Listinou základních práv a svobod, vyhlášenou usnesením předsednictva České národní rady č. 2/1993 Sb., jako součást ústavního pořádku České republiky („Listina“), a to zejména s

- čl. 2 odst. 2 Listiny, podle kterého lze státní moc uplatňovat jen v případech a mezích stanovených zákonem, a to způsobem, který zákon stanoví,
- čl. 4 odst. 1 Listiny, podle kterého mohou být ukládány povinnosti toliko na základě zákona a v jeho mezích a jen při zachování lidských práv a svobod,
- čl. 2 odst. 3 Listiny, podle kterého každý může činit, co není zákonem zakázáno, a nikdo nemůže být nucen činit, co zákon neukládá.

Navrhovaná právní úprava tedy splňuje ústavní požadavek stanovení povinnosti na úrovni zákona a vyhovuje též zásadám pro stanovení mezí základních práv a svobod podle

⁵ (VEDRAL, Josef. § 7 [Samostatná a přenesená působnost]. In: VEDRAL, Josef, VÁŇA, Luboš, BŘEŇ, Jan, PŠENIČKA, Stanislav. Zákon o obcích (obecní zřízení). 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2008, s. 48.)

čl. 4 Listiny. Návrh zákona rovněž ve vztahu k přestupkům plně respektuje zásadu „nullum crimen sine lege, nulla poena sine lege“ podle čl. 39 Listiny.

Navrhovaná právní úprava nijak nesnižuje práva dotčených subjektů a nejsou jí diskriminovány žádné specifické skupiny adresátů právních norem. Respektuje obecné zásady ústavního pořádku České republiky a není v rozporu s nálezy Ústavního soudu, ani dalšími ústavními zákony.

e) Zhodnocení slučitelnosti navrhované právní úpravy s předpisy Evropské unie, judikaturou soudních orgánů Evropské unie nebo obecnými právními zásadami práva Evropské unie

Navrhovaná právní úprava je plně v souladu právními předpisy Evropské unie, právními zásadami z nich vyplývajících a judikaturou Soudního dvora Evropské unie.

Navrhovaná právní úprava není přímou transpozicí evropských předpisů, ani jejich přímým provedením.

V daném kontextu lze nicméně upozornit na vztah návrhu zákona se Směrnicí Evropského parlamentu a Rady 2014/24/EU, o zadávání veřejných zakázek, v rámci které bylo veřejným zadavatelům umožněno vyžadovat „*použití zvláštních elektronických nástrojů, jako jsou elektronické grafické programy pro stavební informace a obdobné nástroje*“ (čl. 22 odst. 4), a Směrnicí Evropského parlamentu a Rady 2014/25/EU, o zadávání zakázek subjekty působícími v odvětví vodního hospodářství, energetiky, dopravy a poštovních služeb, v rámci nichž bylo zadavatelům umožněno vyžadovat „*použití zvláštních elektronických nástrojů, jako jsou elektronické modelovací nástroje pro stavební informace a obdobné nástroje*“ (čl. 40 odst. 4). Podstatou využití těchto nástrojů je, že takové nástroje jsou běžně dostupné, jinak by museli zadavatelé v souladu s textem výše citovaných směrnic poskytnout alternativní přístupové prostředky. Lze konstatovat, že metoda BIM, která může představovat nástroj ve smyslu uvedených směrnic, je ve stavebnictví využívána dlouhodobě. Dle průzkumů⁶ je BIM využíván v současnosti již téměř polovinou projektových společností, a to alespoň pro některé projekty. V průzkumu „Environmentální trendy v rezidenční výstavbě v České republice“ společnosti Wavin Czechia z roku 2021 přes 30 % respondentů uvedlo, že metodu BIM využívá pro více než polovinu projektů. Zároveň je na trhu běžně dostupná řada různých programů pro práci metodou BIM. Jedná se tedy o dostupný nástroj, požadavek na jeho využití při veřejném zadávání je legitimní a s implementací nového předpisu by tak neměl být dle RIA výraznější problém.

Navrhovaná právní úprava zakotvuje a definuje standardy pro metodu BIM do českého právního řádu, což nepochybně povede k zpřehlednění a zjednodušení využití této metody a v konečném důsledku i k častější aplikaci metody BIM v rámci veřejných zakázek. Navrhovaný zákon tak ve svém důsledku zlepšuje prostředí pro aplikaci výše uvedených směrnic.

Informačního modelu vystavěného prostředí se evropská úprava nedotýká.

f) Zhodnocení souladu navrhované právní úpravy s mezinárodními smlouvami, jimiž je Česká republika vázána

Navrhovaná právní úprava je plně v souladu s mezinárodními smlouvami, kterými je Česká republika vázána.

⁶ Viz Analýza dopadů regulace (RIA) zpracovávaná k věcnému záměru zákona, i k návrhu zákona.

Navrhovaná právní úprava je v souladu s Úmluvou o ochraně lidských práv a základních svobod a jejími protokoly, jakož i s judikaturou Evropského soudu pro lidská práva.

V rovině souladu zásahu do územní samosprávy s Evropskou chartou místní samosprávy lze odkázat na čl. 4 odst. 4 této mezinárodní smlouvy, která říká, že „[p]ravomoci poskytnuté místním společenstvím jsou zpravidla plné a výlučné. Jiný orgán, ústřední či regionální, do nich může zasáhnout nebo je omezit jen stanoví-li tak zákon.“ Zásah do územní samosprávy je v tomto konkrétním případě činěn zákonem, přičemž tento zásah je řádně odůvodněn sledovanými cíli (podrobněji viz písmeno d) obecné části této důvodové zprávy), pročež návrh zákona je tak plně souladný s Evropskou chartou místní samosprávy.

g) Předpokládaný hospodářský a finanční dopad navrhované právní úpravy na státní rozpočet, ostatní veřejné rozpočty, na podnikatelské prostředí České republiky

Hospodářské a finanční dopady navrhované právní úpravy na státní rozpočet, ostatní veřejné rozpočty a podnikatelské prostředí jsou podrobně analyzovány v závěrečné zprávě z hodnocení dopadů regulace („RIA“), která tvoří nedílnou součást předkládaného materiálu. Stejně tak jsou v RIA podrobně zhodnoceny zvažované varianty řešení. Návrh zákona tedy v této části v podrobnostech odkazuje na RIA.

Obecně se dá shrnout, že přijetím předmětného návrhu zákona dojde v konečném důsledku k úsporám. Příručka EU BIM Task Group z roku 2017 pro zavádění BIM evropským veřejným sektorem například odhaduje při širším přijetí informačního managementu staveb do roku 2025 úspory na celosvětovém trhu nemovitostí a infrastruktury ve výši 15–25 %.⁷ Základním předpokladem úspor je komplexní funkce modelu a stavby v průběhu užívání. Hrubý produkt evropského stavebnictví činí přibližně 9 % HDP Evropské unie, stavebnictví je však jedno z nejméně digitalizovaných odvětví se stagnující nebo klesající mírou produktivity,⁸ roční míra produktivity tohoto odvětví se za posledních dvacet let zvýšila podle příručky pouze o 1 %. Několik zpráv z tohoto odvětví odhalilo systémové problémy ve stavebním procesu, které se týkaly míry spolupráce, nedostatečných investic do technologií, vývoje a výzkumu a špatného managementu informací. Zefektivnění těchto procesů pomocí využívání informačního managementu staveb a celkové digitalizace stavebnictví by tak přineslo výraznou úsporu nákladů.

Náklady spočívají především v zajištění i/ proškolení odpovědných osob; ii/ společného datového prostředí (CDE); iii/ doplnění IT infrastruktury; iv/ rozšíření stávajících systémů o datový standard. Na konečnou výši nákladů bude mít logicky vliv další vývoj digitalizace stavebního řízení. V rámci resortu MPO pak vzniknou náklady spojené se zajištěním kompetence koordinačního subjektu související zejm. s vynucováním zákonem nově stanovených povinností a implementací metody BIM, jako například tvorba datového standardu.

Pro oblast modelu vystavěného prostředí lze na základě analýzy dopadů regulace mezi hlavní jednorázovou investicí zařadit náklady na pořízení základního modelu vystavěného prostředí a jeho správu a údržbu. Předpokládá se, že s vývojem technologií budou tyto náklady v čase klesat.

⁷ Dle European Construction Sector Observatory dosahoval evropský trh BIM v roce 2016 objemu 1,8 miliardy EUR a předpokládá se, že do roku 2023 vzroste o 13 % na 2,1 miliardy EUR. (viz Building Information Modelling in the EU construction sector. Trend Paper Series, March 2019. European Commission, Ref. Ares(2019)1807182 - 19/03/2019).

⁸ Viz například ESCO: Digitalisation in the construction sector, April 2021 in <https://bimaplus.org/uncategorized/digitalisation-in-the-construction-sector-ecso-report/>.

Využití metody BIM přináší z dlouhodobého hlediska úsporu celkových nákladů a zkrácení doby přípravy projektu, a to zejména díky komplexní přípravě stavby v digitálním prostředí. Zároveň lze zvýšit efektivitu jejího provádění a tím opět zredukovat náklady. Pomocí analýzy digitálního modelu stavby je možné například zobrazit případné kolize konstrukcí nebo chyby již při návrhu stavby, nikoliv až při jejím provádění, díky čemuž nedojde k vynaložení nadbytečných nákladů na materiál, čas a práci při výstavbě a opravách (což má zároveň pozitivní dopad na životní prostředí).

Hlavními kategoriemi přínosů BIM dle RIA jsou:

- efektivita a snížení požadavků na zdroje,
- kontrola a snížení chybovosti,
- zvýšení kvality produktu,
- spolupráce,
- úspora času a nákladů,
- udržitelnost,
- externí přínosy.

Další náklady by přitom veřejný sektor ušetřil i při provozu staveb. Stěžejní přínosy metody BIM lze totiž podle analýzy dopadů regulace⁹ zaznamenat právě ve fázi užívání stavby, resp. facility managementu. Náklady vlastníka při pořízení stavby představují pro pozemní stavby pouze 23 % všech nákladů, které musí vlastník vynaložit na celkovou správu v průběhu celého životního cyklu stavby. 77 % nákladů vynakládá vlastník na následnou správu stavby (jedná se zejména o náklady na provoz, údržbu a opravy) až po její příp. odstranění (náklady spojené s likvidací tvoří 6 %). A právě ve fázi užívání stavby (facility managementu) lze předpokládat největší úspory (pro dopravní stavby není poměr investice/provoz podle údajů ministerstva dopravy takto výrazný). RIA dovozuje, pokud bychom předpokládali, že při použití BIM u všech těchto zakázek by bylo možné ve fázi užívání stavby ušetřit 10 % z nákladů vynaložených v této fázi, že úspory pro stát by dosáhly řádově vyšších stamilionů korun každý rok. Při následné správě stavby je mimo jiné levnější, efektivnější a snazší navrhování případných změn dokončené stavby (rekonstrukce), neboť jsou všechna data o stavbě pohromadě v digitálním formátu a jsou i nadále využitelná během celého jejího životního cyklu. Tato data také mohou sloužit ke zlepšení bezpečnosti staveb (například v případě vzniku požáru lze v informačním modelu stavby zobrazit veškerá potřebná data včetně materiálu), což přináší další finanční úspory při správě. Nezanedbatelným faktorem je také transparentnost při využití společného datového prostředí, kde je zajištěna auditní stopa. V případě jakéhokoliv problému je možné zjistit, v jaké fázi projektu vznikla případná chyba. Využití digitálního formátu dat též přináší snadnější vyhledávání v těchto informacích a jejich správu a využití, dochází tak ke snadnější administraci správy a údržby staveb. RIA k tomu uvádí, že například v případě oblastní nemocnice s plochou 45 000 m² s více jak 10 provozovnami, z toho cca polovinou s lůžkovou péčí o celkové kapacitě více než 800 lůžek, lze očekávat snížení časové náročnosti práce provozního facility managera při řízení systému revizí v modelu BIM+CAFM o 10 - 15 %.¹⁰

Konkrétní odhad úspor/přínosů dle IFMA CZ, z.s. lze shrnout následovně:

- Úspora z periodického neopakovaní chybné výměry
- Administrativní úspora času nad kontrolou pasportu/přípravou veřejné zakázky

⁹ Kapitola 3.3.1. Přínosy v rámci fáze FM, odkaz na práci Hochová, D. (2019): BIM ve Facility Managementu – převzetí modelu pro provozní fázi budovy. Diplomová práce. ČVUT, Fakulta stavební, Katedra technologie staveb, Praha.

¹⁰ V této souvislosti lze nicméně konstatovat, že kvalita projektované dokumentace je úměrná i kvalitě zadání a také způsobu a formy, jakou je zadávána.

- Administrace správy a údržby

Jako další možné přínosy lze zmínit, že stanovení povinnosti informačního managementu staveb pro veřejné zadavatele také zvýší přehlednost a transparentnost dat o stavbách.

Obdobné závěry lze uvést i v případě modelu vystavěného prostředí. V zahraniční odborné literatuře je možno najít široký výčet přínosů plynoucích z využití modelů vystavěného prostředí. Tyto přínosy jsou tím vyšší, čím vyšší je naplněnost těchto modelů relevantními daty a informacemi. Využití modelů vystavěného prostředí nicméně ještě v praxi nemá delší historii fungování, RIA uvádí pouze některé dílčí výstupy pro kvantifikaci možných přínosů. Relevantní konkrétní hodnotu cituje v případě britské úspory 7 miliard liber ročně ve formě úspor při využití národního digitálního dvojčete. RIA uvádí, že *„tuto informaci doprovází údaj, že 600 miliard liber by mělo být v příštím desetiletí vynaloženo jen na novou infrastrukturu ve Spojeném království. Pokud by infrastruktura tvořila polovinu stavebních investic, mohly by úspory z použití modelu vystavěného prostředí dosáhnout cca 5 % oproti situaci bez modelu.“* Model vystavěného prostředí lze také použít k efektivnějšímu provozu budov, k modelování změn a účinků v reálném životě, z hlediska životního prostředí lze s jeho pomocí lépe využívat zdroje, snižovat jejich spotřebu, lépe recyklovat a vytvářet udržitelnější města. Podle RIA lze ve Finsku *„integrací 3D datových modelů vytvořených soukromými společnostmi a veřejným sektorem a zpřístupněním těchto modelů potenciálním uživatelům ušetřit až 20 % nákladů na plánování a výstavbu.“* Konkrétní přínosy vystavěného prostředí formuluje i hlavní město Praha, patří mezi ně využití modelu vystavěného prostředí jako analytického datového podkladu pro přípravu prostorové/výškové regulace do nového metropolitního územního plánu, lepší posuzování rozvojových záměrů, zdroj informací o prostorovém/výškovém kontextu staveb, umožňuje modelovat teplotu povrchů, vzduchu, vlivu zástavby na proudění vzduchu, energetického modelování, umožňuje simulační modelování atp.

Dopady na podnikatelské prostředí lze vyhodnotit pozitivně. Významnou většinu nákladů, kterou musí hospodářské subjekty k využívání metody BIM vynaložit, je nutné vnímat především jako investici do inovací, aplikace trendu digitalizace společnosti a sektoru, a především k udržení konkurenceschopnosti na trhu. Tuto investici by tudíž musely v určité podobě subjekty provést i bez této regulace. Užitečnost metody BIM pro veřejný sektor uznala v roce 2014 i Evropská unie. Směrnice 2014/24/EU, o zadávání veřejných zakázek umožnila zadavatelům v celé Evropě, aby mohli při zadávání veřejných zakázek požadovat použití metody BIM. Navíc stále více evropských vlád a organizací veřejného sektoru zavádí programy na podporu širšího využívání BIM na celostátní i regionální úrovni, a to jak na dobrovolné bázi, tak prostřednictvím povinného využití metody BIM například u staveb z veřejných rozpočtů.¹¹ Dá se proto očekávat, že tuto metodu začnou využívat další evropské státy v daleko širším měřítku a bez používání metody BIM bude velmi obtížné pro hospodářské subjekty konkurovat zahraničním společnostem nejen při výstavbě v zahraničí, ale i v ČR. Jak je vidět v mezinárodním srovnání využívání metody BIM, v řadě evropských zemí (zejména Spojeném království, Nizozemsku či skandinávských zemích) je výstavba za pomoci metody BIM velmi rozšířená již nyní. Pro udržení konkurenceschopnosti na evropském trhu i v rámci celkové modernizace stavebního průmyslu je alespoň postupné přecházení na využívání digitálních prostředků a výstavby pomocí metody BIM do jisté míry nezbytné.¹² Při výstavbě větších projektů se již na dobrovolné bázi v současné době metoda

¹¹ Aktuálně kompletní metodu BIM používá v evropských zemích 29% stavebních firem, z průzkumu vyplývá, že se jedná spíše o větší firmy. in ESCO: Digitalisation in the construction sector, April 2021 in <https://bimaplus.org/uncategorized/digitalisation-in-the-construction-sector-ecso-report/>

¹² Viz také ESCO: Digitalisation in the construction sector, April 2021 in <https://bimaplus.org/uncategorized/digitalisation-in-the-construction-sector-ecso-report/>.

BIM využívá, a programy pro vytváření digitálních modelů i řešení pro společná datová prostředí jsou tudíž na českém trhu běžně dostupné. Na trhu také panuje shoda hospodářských subjektů na využívání standardizovaného schématu IFC.

h) Zhodnocení sociálních dopadů, včetně dopadů na specifické skupiny obyvatel, zejména osoby sociálně slabé, osoby se zdravotním postižením a národnostní menšiny, dopadů na ochranu práv dětí a dopadů na životní prostředí,

V rovině sociálních dopadů, dopadů na rodiny, dopadů na specifické skupiny obyvatel, zejména osoby sociálně slabé, osoby se zdravotním postižením a národnostní menšiny lze konstatovat, že navrhovaná právní úprava žádné takovéto dopady nemá, neboť se týká toliko vybraných veřejnoprávních korporací, jejich organizačních složek a příspěvkových organizací, a vybraných právnických osob, na fyzické osoby navrhovaná právní úprava přímo, ani nepřímo, nedopadá.

Z pohledu dopadů na životní prostředí lze konstatovat, že navrhovaná právní úprava má zjevně pozitivní dopady na životní prostředí. Díky využití metody BIM je možné pracovat s informačním modelem stavby během celého životního cyklu stavby. Prostřednictvím informačního managementu staveb i prostřednictvím modelu vystavěného prostředí je možné lepší zhodnocení dopadů staveb na životní prostředí, neboť metoda BIM i model vystavěného prostředí zajišťují reálný model staveb a usnadňují tak možnost ekologičtější výstavby s větším ohledem na životní prostředí. Standardizací a digitalizací při informačním managementu staveb se také nahradí dosavadní materiálové náklady spojené s ukládáním technické dokumentace a manipulace s ní. Díky komplexnímu plánování stavby a jejího průběhu zároveň dochází ke zredukování odpadu, a tím ke snížení uhlíkové stopy celé stavby. Kromě managementu životního cyklu stavby softwarové nástroje pro BIM zpracovávají i informace o ekologické výstavbě a udržitelnosti a ekologické analýzy, jejich simulace a oceňování.

i) Zhodnocení dopadů navrhovaného řešení ve vztahu k ochraně soukromí a osobních údajů

Navrhovaná právní úprava nemá žádné dopady z hlediska ochrany soukromí a osobních údajů, neboť návrh zákona pracuje čistě s technickými údaji. Navrhovaná právní úprava se tedy nedotýká ochrany soukromí a osobních údajů a je v souladu se zákonem č. 110/2019 Sb., o zpracování osobních údajů, který upravuje práva a povinnosti při zpracování osobních údajů, ve znění pozdějších předpisů, a rovněž s nařízením Evropského parlamentu a Rady (EU) 2016/679 ze dne 27. dubna 2016 o ochraně fyzických osob v souvislosti se zpracováním osobních údajů a o volném pohybu těchto údajů a o zrušení směrnice 95/46/ES.

j) Zhodnocení korupčních rizik

V rámci navrhované právní úpravy se nepředpokládá, že by došlo k negativní změně poměrů v oblasti korupčních rizik. Naopak lze předpokládat v tomto ohledu pozitivní dopady, a to zejména ve zvýšení transparentnosti při rozhodování veřejné správy na základě existujících dat a informací, což odpovídá cílům Vládní koncepce boje s korupcí na léta 2023 až 2026.

k) Zhodnocení dopadů na bezpečnost nebo obranu státu

Navrhovaná právní úprava nemá negativní dopad na bezpečnost nebo obranu státu. Naopak lze předpokládat v tomto ohledu pozitivní dopady, kdy pro zajištění bezpečnosti budou k dispozici podrobnější informace o stavbách a vystavěném prostředí na území České republiky.

Návrh zákona také zohledňuje důležitost některých staveb pro účely zajištění bezpečnosti a ochrany státu a z tohoto důvodu pro ně předpokládá zvláštní režim.

V případě informačního modelu stavby návrh zákona stanoví, že povinnost pořizovat a udržovat informační model stavby se nebude dotýkat staveb sloužících k zajišťování obrany a bezpečnosti státu, které ve smyslu zákona č. 283/2021 Sb., stavební zákon, ve znění pozdějších předpisů („**stavební zákon**“), povoluje jiný stavební úřad. Jinými stavebními úřady jsou ve smyslu § 30 stavebního zákona Ministerstvo obrany, Ministerstvo vnitra a Ministerstvo spravedlnosti. Jejich působnost pak stanoví § 35 stavebního zákona.

V případě informačního modelu vystavěného prostředí rozhoduje o způsobu zobrazení údajů o objektech důležitých pro obranu a bezpečnost státu Ministerstvo obrany, Ministerstvo vnitra a Bezpečnostní informační služba, resp. údaje o objektech vystavěného prostředí v tomto případě poskytují tyto subjekty. Tzn. subjekty, v jejichž působnosti je zabezpečování bezpečnosti a obrany státu určí, jakým způsobem budou informace o objektech poskytnuty tak, aby nedošlo k ohrožení zákonem chráněného zájmu.

Navrhovaná úprava nemá dopad na právní předpisy týkající se ochrany utajovaných informací a bude s nimi v souladu. Správa dat bude probíhat také v souladu s právními předpisy týkajícími se kybernetické bezpečnosti.

l) Zhodnocení dopadů na rodiny

Navrhovaná právní úprava nepředpokládá dopad na rodiny.

Navrhovaná právní úprava nemá vliv na plnění funkcí rodiny, na hendikepované členy rodiny ani rodiny samoživitelů, na posílení integrity a stability rodiny a posílení rodinné harmonie, lepší rovnováhy mezi prací a rodinou a na posílení mezigeneračních a širších příbuzenských vztahů.

m) Zhodnocení územních dopadů, včetně dopadů na územní samosprávné celky

Navrhovaná právní úprava se vztahuje na celé území České republiky a nevytváří tak rozdíly mezi jednotlivými regiony.

V rámci dopadu na územní samosprávu pak lze blíže odkázat na písmeno d) obecné části důvodové zprávy, ve které je z ústavního hlediska rozebrána přípustnost uložit povinnost poříditi informační model stavby územnímu samosprávnému celku. Tato povinnost se nadto týká toliko vyšších územně samosprávných celků, obcím není povinnost využít metodu BIM návrhem zákona uložena. Pro obce je to pouze možnost, jejíž využití je závislé plně na jejich uvážení.

Dále lze poukázat na to, že navrhovaná právní úprava zavádí pro územní samosprávné celky možnost (nikoliv povinnost) poříditi doplněk k základnímu modelu vystavěného prostředí, ve kterém budou obsaženy podrobné údaje o objektech vystavěného prostředí reprezentující dotčené území. Tzn. v tomto ohledu nemá navrhovaná právní úprava na územní samosprávné celky dopad, pokud se samy nerozhodnou doplněk základního modelu vystavěného prostředí poříditi.

n) Zhodnocení souladu navrhované právní úpravy se zásadami digitálně přívětivé legislativy, včetně zhodnocení rizika vyloučení nebo omezení možnosti přístupu specifických skupin osob k některým službám v důsledku digitalizace jejich poskytování (digitální vyloučení)

Navrhovaná právní úprava se oblasti digitálně přívětivé legislativy dotýká, přičemž je koncipována tak, aby naplňovala jednotlivé zásady, konkrétně:

- budování přednostně digitálních služeb,
 - digitalizace informací o stavbě a jejím životním cyklu, vytvoření modelu vystavěného prostředí;
- maximální opakovatelnost a znovupoužitelnost dat a služeb,
 - existence datových sad týkajících se konkrétní stavby či dotčeného území bez časového omezení;
- budování služeb přístupných a použitelných pro všechny, včetně osob se zdravotním postižením,
 - možnost využití nástrojů a rovný přístup k informacím je zaručen pro všechny osoby bez rozdílu, tzn. nedochází k diskriminaci žádné skupiny osob;
- sdílené služby veřejné správy,
 - veřejně přístupná část informačního modelu vystavěného prostředí, využití metody BIM při digitalizaci stavebního řízení;
- konsolidace a propojování informačních systémů veřejné správy,
 - vytváření informačního modelu vystavěného prostředí na základě informací, kterými orgány veřejné moci již disponují, propojení základního modelu vystavěného prostředí a jeho doplňků zajišťuje referenční rozhraní veřejné správy podle zákona o základních registrech;
- mezinárodní interoperabilita spočívající v budování služeb propojitelných a využitelných v evropském prostoru,
 - standardizace formátu údajů a dat v souladu s mezinárodními normami a v podobě, která je běžná i v dalších evropských státech;
- ochrana osobních údajů v míře umožňující kvalitní služby,
 - není relevantní, neboť nebude docházet k nakládání s osobními údaji, nýbrž toliko s technickými;
- otevřenost a transparentnost včetně otevřených dat a služeb,
 - veřejně přístupná část informačního modelu vystavěného prostředí;
- technologická neutralita,
 - zajištění otevřeného formátu dat, který umožní využívání různých softwarových nástrojů, a tudíž nevznikne závislost na jednom typu technologického, resp. programového vybavení;
- uživatelská přívětivost,

- standardizace využívaných formátů, dostupnost dat veřejně přístupné části informačního modelu vystavěného prostředí.

Lze uzavřít, že navrhovaná právní úprava je vytvořena tak, aby všechny výše uvedené relevantní zásady naplňovala.

V rovině rizika digitálního vyloučení lze konstatovat, že navrhovaná právní úprava ze své podstaty umožňuje využití digitálních dat i pro jejich prezentaci v podobě listinné zamezující digitálnímu vyloučení.

II. ZVLÁŠTNÍ ČÁST

Hlava I (Úvodní ustanovení)

K § 1 (Předmět a účel zákona)

Úvodní ustanovení textu návrhu zákona vymezuje předmět a účel navrhované právní úpravy.

Návrh zákona má za cíl upravit práva a povinnosti při správě informací o stavbě a o vystavěném prostředí. Návrh zákona neusiluje o detailní úpravu konkrétních postupů, ale cílem je nastavit rámec pro to, jakým způsobem pořizovat a dále nakládat s informačním modelem stavby i informačním modelem vystavěného prostředí, aby se jednalo o postupy standardizované, které budou moci být sdíleny mezi zainteresovanými subjekty (členy projektového týmu, správci stavby atp.). Současně při tom navazuje na zahraniční zkušenosti a na informace z pilotních projektů realizovaných v České republice.

Účelem zákona pak je vytváření informační základny pro hospodárnou a účelnou přípravu, provádění, údržbu, užívání, provádění změn a odstraňování stavby (dále jen „nakládání se stavbou“). Nastavení informační základny má napomoci řízení informací spojených s konkrétní stavbou během celého jejího životního cyklu. Jedná se tedy nejenom o fázi navrhování, přípravu či provádění stavby, ale také o fázi jejího následného užívání. Spolu s tím mají být stanoveny jednotné standardy a postupy pro vytváření informačního modelu stavby, aby mohly být informace o stavbách efektivně a jednotně spravovány.

Účelem zákona je také vytvářet informační základnu pro hospodárnou a účelnou správu a rozvoj vystavěného prostředí. Informační model vystavěného prostředí má poskytovat digitální obraz území zahrnující stavby a prostranství včetně umělých i přírodních prvků, zaznamenat jejich základní identifikaci, umístění a také jejich vzájemné vazby a vlastnosti. Z povahy věci bude informační model vystavěného prostředí tvořen integrací prostorových dat a systémových funkcí včetně dat z digitálního modelu stavby, tzn. částí informačního modelu stavby, a to prostřednictvím jednotného technického a metodického rámce. Informační model vystavěného prostředí tak umožní nevnímat každou stavbu samostatně, ale vidět ji ve vazbách i k dalším stavbám, včetně inženýrských sítí vedoucích pod/nad pozemkem, či k okolnímu veřejnému prostoru. S vytvářením informační základny pro správu a rozvoj vystavěného prostředí úzce souvisí stanovení jednotných standardů pro vytváření informačního modelu vystavěného prostředí, což je rovněž jedním z účelů navrhované právní úpravy.

Pouze při aplikaci stanovených pravidel a standardů pro informační model stavby a informační model vystavěného prostředí se bude jednat o data srovnatelná a dále využitelná, neboť budou důvěryhodná a aktuální.

K § 2 (Vymezení pojmů)

Ustanovení § 2 vymezuje základní pojmy, které jsou v návrhu zákona opakovaně používány. Jedním z cílů návrhu zákona je stanovit jednoznačnou terminologii pro aplikační praxi. Základními pojmy, které návrh zákona vymezuje, jsou informační model stavby, informační model vystavěného prostředí a správa informací o stavbě.

Informační model stavby je digitální reprezentace fyzických a funkčních charakteristik stavby nebo její části a další informace spojené se všemi fázemi životního cyklu stavby vedená ve společném datovém prostředí. Zákon nedefinuje speciálně pojem stavba, v tomto ohledu

respektuje terminologii obecného zákona, který stavbu definuje a tuto terminologii přebírá, resp. v tomto smyslu se stavbou pracuje (§ 5 stavebního zákona). Definice uvedená v návrhu zákona se věnuje informačnímu modelu stavby jako digitální reprezentaci konkrétních charakteristik stavby, tzn. zavádí určitý standard pro data, která ze své podstaty musí být uspořádána. Informační model stavby přitom zahrnuje data nejenom z fáze přípravy a provádění stavby, ale i z fáze následného užívání stavby, tedy jakéhokoliv nakládání se stavbou, a to s využitím informačního modelování. Jedná se tedy o celý životní cyklus stavby, jak s tímto termínem pracuje například také zákon o zadávání veřejných zakázek.

Informační model stavby zahrnuje výkresovou i textovou dokumentaci, přitom se nejedná pouze o strojově čitelná data, ale obsahuje jak data strojově čitelná, tak i data interpretovatelná pouze člověkem. Cílem tedy je, aby se v informačním modelu stavby nacházela veškerá podstatná data, která se ke stavbě váží. Může to tedy být nejenom digitální model stavby, ale také nejrůznější další informace a dokumenty, jako je například povolení záměru, které budou uchovávány v informačním modelu stavby, nicméně které nebudou strukturované takovým způsobem, aby pomocí programové aplikace z nich bylo možné získat požadované informace. Digitální je tedy v daném kontextu míněno jako opak analogového. Digitalizované je vše, veškeré elektronické dokumenty vč. těch naskenovaných.

Informační model stavby tedy představuje soubor informací o stavbě, které mohou být obrazové, geometrické i popisné (alfanumerické). Informační model stavby umožňuje tyto informace vést a sdílet v elektronické podobě v průběhu času. Aby efektivní sdílení dat fungovalo, musí být informační model stavby veden ve společném datovém prostředí. Obsah, pravidla pro tvorbu, sdílení a užívání informačního modelu stavby, stejně jako technické a provozní požadavky na společné datové prostředí stanoví Ministerstvo průmyslu a obchodu vyhláškou.

Informační model vystavěného prostředí je digitální reprezentace fyzických a funkčních charakteristik vystavěného prostředí a další účelově seskupené informace o území, stavebách, vztazích, omezeních a procesech týkajících se vystavěného prostředí. Samotný pojem vystavěného prostředí je používán ve smyslu § 12 písm. t) stavebního zákona, který za vystavěné prostředí považuje „*prostředí vytvořené nebo upravené člověkem zahrnující stavby a volná prostranství veřejná i neveřejná*“. Informační model vystavěného prostředí je tedy nutné chápat jako jednotný modelový základ a prostorový kontext pro integraci dat, zobrazování a analýzu vystavěného prostředí. Návrh zákona definuje základní rámec informačního modelu vystavěného prostředí. Konkrétní obsah, pravidla pro jeho tvorbu a správu v detailu stanoví vyhláška, která bude v tomto případě v gesci Českého úřadu zeměměřického a katastrálního.

V návrhu zákona se na několika místech používá pojem správa informací o stavbě, který je proto třeba definovat rovněž. Návrh zákona správu informací o stavbě rozumí standardizované postupy pořizování, poskytování, udržování, využívání a uchovávání informačního modelu stavby. Jedná se tedy o nakládání s daty informačního modelu stavby během celého jejího životního cyklu, od přípravy, provádění, užívání, až po její odstraňování, přičemž podstatný je z pohledu informačního modelování rovněž způsob nakládání s informacemi. V daném kontextu je tedy podstatné, že správou informací o stavbě se v souvislosti s návrhem zákona rozumí standardizovaný soubor činností a postupů. Jednotné standardy a postupy pro správu informací o stavbě stanoví prováděcí právní předpis, v tomto případě vyhláška Ministerstva průmyslu a obchodu.

Dále návrh zákona definuje datový standard stavby, kterým se rozumí specifikace požadavků na informace o stavbě vyplývajících z potřeb nakládání se stavbou. Datový standard stavby představuje základní nástroj zefektivnění práce s daty o stavbě. Datový standard stavby

umožňuje přenosy digitálních strukturovaných informací o stavbě mezi jednotlivými účastníky v rámci celého životního cyklu stavby, a to nezávisle na jednotlivých softwarových řešeních. Datový standard stavby zajistí, aby byly informace do digitálního modelu stavby pořizovány standardním způsobem a byly v budoucnu využitelné ve všech případech, kdy to bude potřebné. Zajistí tedy strukturované sdílení konkrétních dat napříč informačními systémy veřejné správy, neboť mimo jiné představuje nástroj pro interoperabilitu (např. s informačními systémy stavební správy).

Hlava II (Informační model stavby)

K § 3 (Povinné osoby)

Ustanovení § 3 je řazeno v hlavě II návrhu zákona týkající se informačního modelu stavby. Pokud se návrh zákona vztahuje k povinné osobě, jsou jimi ve smyslu § 3 ty povinné osoby, které mají za určitých okolností pro určité typy staveb povinnost pořídit informační model stavby nebo jeho část.

Povinnost pořídit informační model stavby se váže primárně k osobám, které hospodaří s majetkem České republiky. Povinnou osobou je tedy Česká republika, která povinnost pořídit informační model stavby plní prostřednictvím organizační složky státu příslušné k hospodaření se stavbou. Takovými organizačními složkami jsou ve smyslu § 3 zákona č. 219/2000 Sb., o majetku České republiky a jejím vystupování v právních vztazích, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon o majetku státu“), „*ministerstva a jiné správní úřady státu, Ústavní soud, soudy, státní zastupitelství, Nejvyšší kontrolní úřad, Kancelář prezidenta republiky, Úřad vlády České republiky, Kancelář Veřejného ochránce práv, Akademie věd České republiky, Grantová agentura České republiky a jiná zařízení, o kterých to stanoví zvláštní právní předpis anebo tento zákon (§ 51); obdobné postavení jako organizační složka státu má Kancelář Poslanecké sněmovny a Kancelář Senátu*“. Podle § 3 odst. 2 zákona o majetku státu není organizační složka právnickou osobou, tím však není dotčena její působnost nebo výkon předmětu činnosti podle zvláštních právních předpisů. Její jednání v těchto případech je jednáním státu.

Další, kdo má povinnost pořizovat informační model stavby, z důvodu, že hospodaří s veřejnými prostředky, jsou státní příspěvkové organizace příslušné k hospodaření se stavbou (viz § 54 a násl. zákona o majetku státu). Státní příspěvkové organizace mají specifické postavení, přičemž při hospodaření s majetkem mají podobné postavení jako organizační složky státu. Proto je jejich zařazení mezi povinné osoby logické.

Povinnost pořizovat informační model stavby mají také státní podnik, který má právo hospodaření ke stavbě (viz zákon 77/1997 Sb., o státním podniku, ve znění pozdějších předpisů), a státní organizace, která má hospodaření ke stavbě (viz § 19 zákona č. 77/2002 Sb., o akciové společnosti České dráhy, státní organizaci Správa železnic a o změně zákona č. 266/1994 Sb., o dráhách, ve znění pozdějších předpisů, a zákona č. 77/1997 Sb., o státním podniku, ve znění pozdějších předpisů). Podle § 2 zákona č. 77/1997 Sb., v platném znění, má státní podnik právo hospodařit s majetkem státu a nemá vlastní majetek. Podle § 20 zákona č. 77/2002 Sb., v platném znění, státní organizace Správa železnic rovněž hospodaří s majetkem státu.

Do výčtu povinných osob jsou dále zahrnuty vyšší územní samosprávné celky, a to ke stavbám v jejich vlastnictví, pokud nejde o majetek svěřený k hospodaření jimi zřízené příspěvkové organizaci, a dále pak příspěvková organizace zřízená vyšším územně samosprávným celkem ke stavbám v jejím vlastnictví nebo ke stavbám svěřeným jí k hospodaření. Vyššími územně samosprávnými celky jsou ve smyslu čl. 99 ústavního

zákona č. 1/1993 Sb., Ústava, ve znění pozdějších předpisů, kraje. Vyšší územně samosprávné celky byly vytvořeny na základě ústavního zákona č. 347/1997 Sb., o vytvoření vyšších územních samosprávných celků a o změně ústavního zákona České národní rady č. 1/1993 Sb., Ústava České republiky, ve znění pozdějších předpisů. Zařadit vyšší územní samosprávné celky a jimi zřizované příspěvkové organizace do výčtu povinných osob, které mají pořizovat informační model stavby, zapadá do koncepce zákona č. 129/2000 Sb., o krajích, ve znění pozdějších předpisů, podle které musí být majetek kraje „využíván účelně a hospodárně v souladu s jeho zájmy a úkoly vyplývajícími ze zákonem vymezené působnosti“.

K posouzení přípustnosti stanovit povinnost vyšším územně samosprávným celkům pořizovat informační model stavby lze odkázat na obecnou část důvodové zprávy. Ve stručnosti lze shrnout, že navrhovaná právní úprava neodporuje právu na územní samosprávu a jedná se pouze o dílčí stanovení limitů pro nakládání s majetkem, kterých zná český právní řád mnoho – ke srovnání zákon č. 128/2000 Sb., o obcích, ve znění pozdějších předpisů, zákon o zadávání veřejných zakázek, či zákon č. 250/2000 Sb., o rozpočtových pravidlech územních rozpočtů, ve znění pozdějších předpisů.

V daném kontextu lze doplnit, že vzhledem k tomu, že podle zákona č. 347/1997 Sb. se vyšším samosprávným celkem rozumí také hlavní město Praha (část první, čl. I, bod 1 zákona č. 347/1997 Sb.) a takto je nutné chápat i text předkládaného návrhu zákona. Tzn. návrh zákona předpokládá, že hlavní město Praha patří mezi povinné osoby, a tudíž na něj dopadají povinnosti podle návrhu zákona.

Inspirací pro zavedení povinné osoby v § 3 písm. g) návrhu zákona byl § 4 odst. 1 písm. e) zákona o zadávání veřejných zakázek, který za veřejného zadavatele považuje také tzv. jinou právnickou osobu. Pro účely návrhu zákona se má jednat o zbytkovou kategorii právnických osob, které spojuje fakt, že (1.) byly zřízeny za účelem uspokojování potřeb veřejného zájmu, které nemají průmyslovou nebo obchodní povahu, a (2.) které současně jiná povinná osoba (tj. Česká republika, státní příspěvková organizace, státní podnik, státní organizace, vyšší územní samosprávný celek a jím zřízená příspěvková organizace) převážně financuje nebo v nich může uplatňovat rozhodující vliv nebo volí více než polovinu členů v jejich statutárním nebo kontrolním orgánu. Pokud jde o povinnou osobu podle § 3 písm. g) návrhu zákona, musí být kumulativně splněny obě podmínky, jak pod bodem 1, tak pod bodem 2.

Pro naplnění podmínky ad bod 1. není rozhodná právní forma konkrétní právnické osoby (může se tedy jednat i o osobu soukromého práva), stěžejní bude, zda konkrétní právnická osoba uspokojuje potřeby veřejného zájmu, které nemají průmyslovou nebo obchodní povahu. „Požadavek spočívající v „založení nebo zřízení za účelem uspokojování potřeb veřejného zájmu, které nemají průmyslovou nebo obchodní povahu“, je třeba interpretovat tak, že jej splňuje i taková osoba, která sice nebyla založena nebo zřízena za účelem uspokojování takovýchto potřeb, avšak která začala tyto potřeby uspokojovat teprve následně během své existence, a tyto v době posuzování svého postavení jako zadavatele uspokojuje. Je tedy třeba vždy posuzovat aktuální pozici příslušné osoby.“ (Viz Šebesta, M., Novotný, P., Machurek, T., Dvořák, D. a kol. Zákon o zadávání veřejných zakázek. Komentář. 2. vydání. Praha: C. H. Beck, 2022, s. 25 – 40).

Podle výkladu zákona o zadávání veřejných zakázek postačuje, aby povinná osoba vykonávala, byť jen okrajově, činnosti za účelem uspokojování potřeb veřejného zájmu, aby na ni dopadly povinnosti podle tohoto zákona. V tomto smyslu lze totéž uzavřít i pro povinnosti podle předkládaného návrhu zákona. Zda má uspokojování potřeb veřejného zájmu průmyslovou nebo obchodní povahu je třeba zkoumat mimo jiné z hlediska toho, zda její uspokojování podléhá hospodářské soutěži v konkurenci s ostatními soutěžiteli či nikoliv.

“Danou otázku je třeba posoudit s ohledem na všechny podstatné právní i faktické okolnosti, které existovaly v době založení či zřízení dané osoby, a zejména s ohledem na podmínky, za kterých tato osoba vykonává svoji činnost. Je třeba vzít v úvahu rovněž skutečnost, zda je cílem výkonu dané činnosti vytváření zisku či nikoliv, zda osoba nese rizika spojená s výkonem této činnosti (tj. zda by v případě ekonomických obtíží stát nechal osobu standardním způsobem zaniknout nebo zda lze spíše reálně předpokládat určitou formu jeho intervence, která nebude řízena pouze ekonomickými hledisky) a dále i skutečnost, zda se na předmětné činnosti podílí financování z veřejných zdrojů“. (Viz Šebesta, M., Novotný, P., Machurek, T., Dvořák, D. a kol. Zákon o zadávání veřejných zakázek. Komentář. 2. vydání. Praha: C. H. Beck, 2022, s. 25 – 40).

Pro naplnění podmínky ad bod 2. je důležitý vztah ke státu, příp. jiné povinné osobě. Vztah ke státu či jiné povinné osobě je v textu návrhu zákona vyjádřen 3 možnostmi (předpoklad financování, předpoklad ovládnání skrze uplatňování vlivu nebo skrze jmenování či volbu členů orgánu). Přitom postačí naplnit byť i jen jednu z těchto možností, aby byla podmínka v bodě 2. splněna. Vztah ke státu přitom odráží úpravu zákona č. 90/2012 Sb., o obchodních korporacích a družstvech, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon o obchodních korporacích“), neboť předpoklad financování i ovládnání je nutné vykládat v souladu s § 74 a násl. zákona o obchodních korporacích pojednávající o ovládajících a ovládaných osobách.

K § 4 (Povinné pořizování a udržování informačního modelu stavby)

Povinnost pořídít a udržovat informační model stavby mají podle návrhu zákona povinné osoby pouze u stavby zapisované do katastru nemovitostí nebo do digitální technické mapy kraje, a to za situace, pokud předpokládaná hodnota stavby nebo pořizovací cena přesahuje finanční limit pro nadlimitní veřejnou zakázku na stavební práce podle zákona o zadávání veřejných zakázek.

Které stavby jsou předmětem evidence katastru nemovitostí stanoví § 3 zákona č. 256/2013 Sb., o katastru nemovitostí (katastrální zákon), ve znění pozdějších předpisů („katastrální zákon“). Výčet nemovitostí zde uvedených je taxativní a nelze jej tudíž výkladem jakkoliv rozšiřovat. Katastr nemovitostí se soustředí na evidování těch nejvýznamnějších nemovitostí. Návrh zákona se v tomto od zavedené praxe nijak neodchyluje a pracuje s kategorií staveb zapisovaných do katastru nemovitostí.

Obsah digitální technické mapy kraje stanoví § 4b zákona č. 200/1994 Sb., o zeměměřičství a o změně a doplnění některých zákonů souvisejících s jeho zavedením, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon o zeměměřičství“). Obsah digitální technické mapy kraje tvoří údaje o druzích, umístění, průběhu a vlastnostech objektů a zařízení dopravní a technické infrastruktury včetně údajů o jejich ochranných a bezpečnostních pásmech a údajů o záměrech na provedení změn dopravní a technické infrastruktury v území, a údaje o umístění, průběhu a vlastnostech vybraných stavebních a technických objektů a zařízení a vybraných přírodních objektů na zemském povrchu, pod ním nebo nad ním, které charakterizují základní prostorové uspořádání území. Údaje o technické infrastruktuře pak tvoří zejména údaje o zařízeních přenosové a distribuční soustavy v elektřině a přepravní a distribuční soustavy v plynárenství, o výrobních plynu, zásobnících plynu, těžebních plynovodech, rozvodných tepelných zařízeních, produktovodech, ropovodech a skladovacích zařízeních, podzemních sítích elektronických komunikací a kabelových nadzemních komunikačních vedeních sítí elektronických komunikací, vodovodech a kanalizacích, vedeních veřejného osvětlení, zařízeních na odstraňování nebezpečného odpadu, skládkách, spalovnách, zařízeních zpracovávajících biologicky rozložitelné odpady, stavbách ke snižování ohrožení území živelními nebo jinými pohromami, vodních dílech, potrubní

poště, a dalších objektech a zařízeních významných z hlediska účelu vedení digitální technické mapy.

Důležitým předpokladem nicméně je, že se povinnost pořídit informační model stavby týká pouze stavby, jejíž předpokládaná hodnota přesahuje finanční limit pro nadlimitní veřejnou zakázku na stavební práce podle zákona o zadávání veřejných zakázek. Nadlimitní veřejnou zakázkou je podle § 25 zákona o zadávání veřejných zakázek, taková zakázka, jejíž předpokládaná hodnota je rovna nebo přesahuje finanční limit stanovený nařízením vlády zpracovávajícím příslušné předpisy Evropské unie. Finanční limit pro určení nadlimitní veřejné zakázky na stavební práce ve smyslu § 4 nařízení vlády č. 172/2016 Sb., o stanovení finančních limitů a částek pro účely zákona o zadávání veřejných zakázek, ve znění pozdějších předpisů, činí aktuálně 135.348.000 Kč.

Logickým důsledkem pořízení informačního modelu stavby je jeho udržování aktuálním tak, aby odpovídal skutečnému stavu v závislosti na potřebách nakládání se stavbou. Pokud je pro výstavbu tedy pořízen informační model stavby, bude nutné tento model pořídit i pro změnu již dokončené stavby (rekonstrukci). Jenom tak zůstanou data aktuální a využitelná i při následné správě stavby.

Aby byla zachována důvěryhodnost podkladů pro účely pořizování a udržování informačního modelu stavby, zákon explicitně stanoví, že zeměměřické podklady pořizuje odborně kvalifikovaná osoba, tedy autorizovaný zeměměřický inženýr podle zákona o zeměměřictví.

K § 5 (Výjimky z povinného pořizování a udržování informačního modelu stavby)

Návrh zákona počítá s tím, že pořizování informačního modelu stavby nemusí být účelné a efektivní ve všech případech. Z tohoto důvodu předpokládá určité výjimky.

První výjimka z povinnosti pořídit a udržovat informační model stavby se týká především majetku jakékoliv povinné osoby nacházejícího se v zahraničí. Návrh zákona vychází z toho, že v zahraničí se stavebník musí řídit tam platnými a účinnými právními předpisy a povinnost pořídit informační model stavby by mohla být v některých případech nerealizovatelná. Přitom skupinu takových případů lze dopředu pouze obtížně identifikovat. Z tohoto důvodu se jeví jako logické, aby tato výjimka platila pro všechny majetek povinné osoby nacházející se v zahraničí.

Další výjimku z povinnosti pořídit a udržovat informační model stavby představují stavby sloužící k zajišťování obrany a bezpečnosti státu, které povoluje jiný stavební úřad. Jedná se o stavby důležité z hlediska zajištění strategických bezpečnostních zájmů České republiky, u kterých by nemuselo být pořizování informačního modelu stavby účelné právě z důvodu ohrožení chráněného veřejného zájmu. Stavby sloužící k zajišťování obrany a bezpečnosti jsou obecnou kategorií staveb, se kterými pracuje i stavební zákon. Jinými stavebními úřady jsou ve smyslu § 30 stavebního zákona Ministerstvo obrany, Ministerstvo vnitra a Ministerstvo spravedlnosti. Jejich působnost pak stanoví § 35 stavebního zákona.

K § 6 (Nepovinné pořizování informačního modelu stavby)

Ustanovení § 6 stanoví, že každá osoba se může rozhodnout k pořízení informačního modelu stavby podle tohoto zákona, tj.

- (i) jak povinná osoba v případě postupu mimo rámec § 4 (tj. například u staveb s nižší předpokládanou hodnotou),

- (ii) tak jakákoliv další osoba, která se dobrovolně nad rámec svých zákonných povinností rozhodne využít metodu BIM podle tohoto zákona.

Toto ustanovení tedy umožňuje vynaložit zadavateli při zadávání veřejné zakázky veřejné prostředky související rovněž s pořízením informačního modelu stavby, byť by se mohla hospodárnost takového postupu projevit až v pozdějších fázích životního cyklu stavby (typicky při jejím užívání). Pro investora/stavebníka může být zajímavé využití metody BIM jak z důvodů přípravy a zhotovení stavby, tak její správy a údržby. Rozhodnutí se může projevit například při vypsání výběrového řízení či může být zachyceno ve smluvní dokumentaci.

K § 7 (Obsah informačního modelu stavby)

Návrh zákona demonstrativním výčtem vymezuje, co je obsahem informačního modelu stavby. Podle návrhu zákona je jeho obsahem zejména

- ucelená část reprezentující prostorové uspořádání a charakteristiky stavby, jejích konstrukcí a prvků ve strukturované podobě (dále jen „digitální model stavby“),
- informace o harmonogramu výstavby,
- informace o podmínkách povolení záměru,
- informace o investičních nákladech stavby,
- informace vztahující se k provozu a údržbě stavby; takové informace zahrnují i harmonogram a popis kontrol, preventivní plán údržby provozu atp.,
- dokumentace stavby podle jiných právních předpisů (typicky stavební zákon atp.),
- vybrané informace o smluvních ujednáních nebo o úkonech týkajících se stavby; v tomto smyslu se jedná o veřejnoprávní úkony jako nejrůznější povolení, souhlasy atp.
- informace o změnách dokončené stavby.

Informační model stavby obsahuje všechny relevantní informace o stavbě během celého jejího životního cyklu. Tzn. jedná se nejenom o informace vztahující se k povolení konkrétní stavby, ale také k průběhu stavby, správě stavby během jejího užívání, tak i informace o případných změnách dokončené stavby. V daném kontextu je nutné zdůraznit, že výčet běžných součástí informačního modelu stavby není konečný, ale dle aktuální situace mohou být jeho obsahem i další informace, které budou pro konkrétní stavbu relevantní a důležité. Naopak obsah či rozsah informací v něm uvedených může být také užší z toho důvodu, že pro příslušnou fázi a účel užití vybrané sady informací ještě nejsou k dispozici (např. informace o změnách dokončené stavby pro informační kontejner pro účel povolení prvotně připravované stavby).

Návrh zákona explicitně stanoví, že obsah informačního modelu stavby je neveřejný. Přístupný bude pouze konkrétním osobám, které se účastní příslušné fáze konkrétního záměru, tj. které jsou k přístupu oprávněny. Tj. vytváření příslušné informační základny nemá znamenat všeobecné zpřístupnění informačního modelu stavby, neboť část obsahu informačního modelu stavby může podléhat například autorskoprávní ochraně.

Podrobnosti obsahu a pravidla pro tvorbu, sdílení a užívání informačního modelu stavby a jednotné standardy a postupy pro správu informací o stavbě stanoví vyhláška Ministerstva průmyslu a obchodu.

K § 8 (Vybrané sady informací)

Návrh zákona se dále věnuje vybraným sadám informací, které tvoří informační model stavby a které se vytváří k určitému účelu. Vybraná sada informací, která se nazývá informačním kontejnerem, tvoří vždy ucelenou částí informačního modelu stavby.

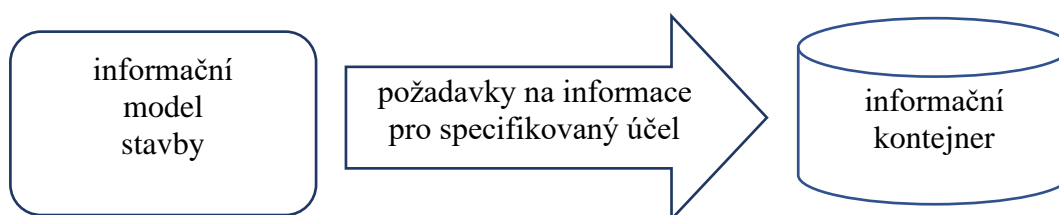
V průběhu životního cyklu stavby vznikají různé informace a ty jsou součástí informačního modelu stavby. Stavební projekt rozeznává dvě zásadní fáze spojené (i) na jedné straně s přípravou záměru, přípravou a prováděním stavby včetně úprav modelu vzniklých během předávání stavby do provozu, (ii) na straně druhé se samotným převzetím v daném stavu, provozem, užíváním a udržováním stavby. Informace z první fáze tvoří tzv. PIM (Project Information Model; projektový informační model), ze druhé fáze tzv. AIM (Asset Information Model; provozní informační model). Informace jsou uloženy v počítačových souborech, ze kterých se pro určitý účel a milník v projektu sestavují informační kontejnery. Ty zachycují určený obsah v daném stavu.

Obecně se tedy dá říct, že informační kontejner je uložený stav specifikovaného výběru informací z informačního modelu stavby pro daný účel v daném milníku stavebního projektu. V případě informačních kontejnerů se tedy jedná o několik různých pohledů na třídění informací, informace lze třídit dle časového, tematického aspektu apod. Současně platí, že kontejnery mohou vznikat i pro jiné účely, než které jsou určeny povinně zákonem. Dále také platí, že k určitému účelu může vzniknout vícero informačních kontejnerů, které ovšem nebudou totožné co do rozsahu informací. Toto řešení například pomůže chránit některé informace (utajované informace), ale neznemožní vytvářet jinak funkční informační kontejner.

Informačním kontejnerem lze tedy pro účely návrhu zákona chápat pojmenovanou trvalou množinu informací opětovně získatelnou ze souboru, systému nebo z hierarchie úložiště aplikace. Tvoří ji společně strukturovaně uložená strukturovaná i nestrukturovaná data a metadata v jednom počítačovém souboru.

Návrh zákona odpovídá souboru technických normem ČSN EN ISO 19650, který s uvedenými termíny pracuje.

Vztah mezi informačním modelem stavby, informačním kontejnerem a požadavky na informace demonstruje následující obrázek:

Informační kontejner se tedy vytváří výběrem konkrétních dat z informačního modelu stavby podle požadavků na informace pro určený účel. Návrh zákona předpokládá povinné pořízení konkrétních informačních kontejnerů, v okamžicích, kdy je třeba prokazatelně zaznamenat určitý milník životního cyklu stavby. Povinně se tedy bude pořizovat informační kontejner pro účel:

- povolení záměru, který se pořizuje povinně před podáním žádosti o povolení záměru podle stavebního zákona (§ 4 záměr, § 182 a násl. řízení o povolení záměru),

- provádění stavby, který se pořizuje před zahájením zadávacího řízení pro veřejnou zakázku, jejímž předmětem je provedení stavby, nebo v případě veřejné zakázky stanovené na výkon a funkci, anebo v případě stavby, která není předmětem veřejné zakázky (pokud by se jednalo o nepovinné pořizování informačního modelu stavby ve smyslu § 6 návrhu zákona), před zahájením provádění stavby nebo její části, která má být prováděna (§ 160 odst. 2 písm. a) stavebního zákona),
- kolaudaci stavby, který se pořizuje před podáním žádosti o kolaudaci stavby (§ 232 stavebního zákona); takový informační kontejner je v podrobnosti informačního kontejneru pro povolení záměru v rozsahu stanoveném v § 232 odst. 2 stavebního zákona,
- převzetí, správu a užívání stavby nabyté výstavbou zahrnující informace o skutečném provedení stavby před převzetím stavby pro její užívání, tento kontejner zahrnuje například i povolení a podmínky zkušebního provozu, pokud dochází k převzetí stavby, příp. nařízeného zkušebního provozu; informační kontejner musí podle návrhu zákona mít pro následnou efektivní správu budovy k dispozici povinná osoba, nicméně je předpoklad, že tato povinná osoba bude pořízení informačního kontejneru požadovat na základě závazku vyplývajícího z uzavřené smlouvy po zhotoviteli,
- převzetí, správu a užívání stavby nabyté jinak než výstavbou, který se pořizuje do 1 roku ode dne nabytí stavby do vlastnictví nebo do vzniku práva či příslušnosti k hospodaření; v tomto případě se jedná o již existující stavby, k jejichž nabytí dochází například na základě kupní smlouvy,
- doložení skutečného stavu stavby nebo její části, který se pořizuje před podáním žádosti o povolení záměru v případě změny dokončené stavby (již existující stavby) nebo její části, pro kterou není informační model stavby pořízen; v tomto případě se jedná o pořízení či vytvoření informačního kontejneru za účelem získání základních informací o stavbě nebo její části v případech, kdy taková data prozatím neexistují. Jedná se tedy o tzv. pasport stavby. Rozsah části stavby, pro kterou se bude tento informační kontejner pořizovat, bude záviset na tom, jak bude třeba napojit například novou část na existující celek, tzn. část stavby musí s plánovanou změnou přímo souviset.

V daném kontextu je nicméně třeba dále poznamenat, že reálně v průběhu výstavby může vznikat daleko širší paleta informačních kontejnerů, a to i pro jiné účely, než jaké povinně předpokládá návrh zákona. Může tedy vzniknout informační kontejner například pro reklamace vad, pro připomínky k dokumentaci atp. V těchto (nepovinných) případech pořízení informačního kontejneru budou stěžejní aktuální potřeby zúčastněných osob, a to v rozsahu ujednání smluvních stran.

Obsahem povinně pořizovaných informačních kontejnerů bude jak standardní dokumentace staveb ve formě elektronických dokumentů (např. PDF/A), tak i její digitální podoba reprezentovaná jako digitální model stavby (ve formátu IFC). Jednotlivé informační kontejnery a požadavky na ně, tzn. obsah, rozsah, a struktura informačního kontejneru pro jednotlivé účely užití, budou detailně specifikovány prováděcím právním předpisem připravovaným Ministerstvem průmyslu a obchodu tak, aby efektivně pokryly oprávněné potřeby vlastníka stavby vyplývající z relevantních právních předpisů, technických norem a 3E principu.

Z praxe je zřejmé, že v projektové fázi ještě nemusí být zřejmá konečná hodnota stavby. Proto návrh zákona stanoví, že pokud předpokládaná hodnota stavby přesáhne finanční limit pro nadlimitní veřejnou zakázku na stavební práce až ve fázi po vypracování projektové

dokumentace pro povolení záměru, není třeba dodatečně pořizovat informační kontejner podle § 8 odst. 2 písm. a) (tj. pro povolení stavby). Nicméně platí, že u takové stavby je již povinností pořídit informační kontejner podle § 8 odst. 2 písm. b) (tj. pro provádění stavby). Pokud by hodnota stavby přesáhla limit pro nadlimitní veřejnou zakázku až v průběhu výstavby, tj. až po jejím vysoutěžení, zákon nestanoví povinnost v těchto případech dodatečně pořizovat informační model stavby, resp. konkrétní informační kontejner.

Aby stavebník mohl pořízená data využít pro povolování záměru příp. pro jeho kolaudaci, předpokládá se možnost vložení obsahu informačního kontejneru podle § 8 odst. 2 písm. a) do informačních systémů veřejné správy dle prováděcího právního předpisu vydaného k provedení stavebního zákona. Provázání na digitalizované stavební řízení je tedy předpokládáno v konkrétních uzlových bodech celého procesu. Podrobnosti formy a způsobu vkládání údajů do informačního systému stanoví Ministerstvo pro místní rozvoj jako ústřední orgán státní správy ve věcech územního plánování a stavebního řádu ve smyslu § 14 zákona č. 2/1969 Sb., o zřízení ministerstev a jiných ústředních orgánů státní správy České socialistické republiky, ve znění pozdějších předpisů (kompetenční zákon), vyhláškou. Celý systém správy dat o stavbě bude kompatibilní tak, aby je bylo možno využít v rámci dalších fází jejího životního cyklu.

K § 9 (Datový standard stavby)

Digitální model stavby jako součást informačního modelu stavby se pořizuje elektronicky v otevřeném strojově čitelném formátu v jednotném datovém standardu stavby.

Strojově čitelný formát je třeba chápat tak, jak s nimi pracují již nyní právní předpisy, například § 2 písm. e) zákona č. 123/1998 Sb., o právu na informace o životním prostředí, ve znění pozdějších předpisů, příp. § 3a odst. 1 zákona č. 106/1999 Sb., o svobodném přístupu k informacím, ve znění pozdějších předpisů, tzn. jako formát datového souboru s takovou strukturou, která umožňuje programovému vybavení snadno nalézt, rozpoznat a získat z tohoto datového souboru konkrétní informace, včetně jednotlivých údajů a jejich vnitřní struktury. Otevřený formát pak oba výše zmiňované právní předpisy chápou jako formát datového souboru, který není závislý na konkrétním technickém a programovém vybavení a je zpřístupněn veřejnosti bez jakéhokoli omezení, které by znemožňovalo využití informací obsažených v datovém souboru.

Díky jednotnému datovému slovníku a možnosti definovat prostřednictvím otevřeného formátu pro strojové čtení požadavků na informace kdy, kde, pro koho a proč jsou data důležitá, je možné definovat potřeby strojového zpracování pro jednotlivé dodavatele software a umožnit tak snazší práci již v prostředí návrhových software. Zároveň toto uspořádání umožňuje data ve finální podobě validovat jak z pohledu naplněnosti modelu, tak věcné správnosti (kontrola minimálních požadavků), což by mělo v budoucnu vést k rychlejší kontrole dat při digitálním stavebním řízení.

Požadavky na obsah a tvorbu datového standardu stavby stanoví vyhláška Ministerstva průmyslu a obchodu. Tvorbu, správu a rozvoj datového standardu stavby zajišťuje Úřad pro technickou normalizaci, metrologii a státní zkušebnictví jako správní úřad podřízený Ministerstvu průmyslu a obchodu. Úřadu pro technickou normalizaci, metrologii a státní zkušebnictví je tento úkol svěřen novelizací zákona č. 22/1997 Sb., o technických požadavcích na výrobky, ve znění pozdějších předpisů, který je součástí návrhů novelizace právních předpisů souvisejících s předkládaným návrhem zákona.

K § 10 (Společné datové prostředí)

Návrh zákona v § 2 stanoví, že informační model stavby je veden ve společném datovém prostředí. V návaznosti na to je tedy nutné upravit společné datové prostředí jako takové, aby naplnilo svůj účel, tedy aby byly všechny postupy související se stavbou digitalizovány a aby tak společné datové prostředí umožňovalo sjednocení komunikace související se stavbou.

Společné datové prostředí je nástroj pro uchování spravování a šíření obsahu informačního modelu stavby nebo jeho části. Je to nástroj, kde je uložen nejen digitální model stavby, ale společně s ním také veškeré dokumenty vážící se ke stavbě. Je to společné datové prostředí, které umožňuje sdílet informační model stavby a všechny informace v něm obsažené. Zásadní je tedy nastavit společné datové prostředí tak, aby jednotliví stavebníci či zadavatelé měli do společného datového prostředí přístup. Je to tedy provozní systém veřejné správy, který umožní nastavit nejen práva přístupu k dokumentům, ale který současně do sebe dokáže integrovat oprávnění přístupu pro všechny činnosti či procesy, stejně jako komunikaci.

Součástí společného datového prostředí je i nastavení pravidel komunikace účastníků projektu a záznamy o ní. Ve společném datovém prostředí se vytváří transakční protokol a evidují další záznamy. Tyto záznamy musí být prováděny systematicky a musí být chráněny proti zpětným změnám. Zejména v případě složitějších projektů dochází během fáze přípravy i samotné výstavby k celé řadě změn a úprav. To sebou nese celou řadu různých požadavků a dodatečných schvalování. Přesunutí veškeré komunikace i procesů do všem online přístupného společného datového prostředí může předcházet budoucím nedorozuměním a procesy související se stavbou výrazně zjednodušit a zpřehlednit, neboť záznam o požadovaných úpravách bude ve společném datovém prostředí zaznamenán.

Jako příklad fungování společného datového prostředí může být uvedena například zhotovitelem zjištěná potřeba změny typu či druhu omítky. Pokud tento požadavek zadá v rámci společného datového prostředí, tento bude automaticky odeslán k odpovědné osobě. Systém přitom zaznamená, kdo požadavek odeslal, jaké části stavby se týká a jak byl vyřízen.

Současně také musí být zajištěno, aby společné prostředí umožnilo výběr a předání informačního modelu stavby nebo jeho části (informačního kontejneru), a to prostřednictvím otevřeného rozhraní pro programování aplikací (API). Tímto způsobem bude zajištěno, že společné datové prostředí bude architektonicky otevřené a bude umožňovat komunikaci s jinými informačními systémy včetně dalších společných datových prostředí, aniž by docházelo k předepisování konkrétních softwarových řešení, která by měla být povinnými osobami používána.

Po vzoru § 275 stavebního zákona je v tomto případě explicitně uvedeno, že společné datové prostředí je samostatnou evidencí dokumentů a že ve vztahu k dokumentům uchovávaným ve společném datovém prostředí se povinnost vykonávat spisovou službu považuje za splněnou.

Službu poskytování společného datového prostředí může pro povinnou osobu zajišťovat třetí osoba.

Ministerstvo průmyslu a obchodu stanoví vyhláškou technické a provozní požadavky na společné datové prostředí včetně zajištění požadavků na správu informací o stavbě tak, aby naplňovaly v požadované míře detailu zákonem stanovené vlastnosti.

K § 11 (Ministerstvo průmyslu a obchodu)

Navrhované ustanovení stanoví kompetenci Ministerstva průmyslu a obchodu ve vztahu ke kontrole nad dodržováním povinností stanovených návrhem zákona. Je to tedy Ministerstvo průmyslu a obchodu, které bude mít pravomoc dohlížet na to, zda konkrétní povinná osoba pořídí informační model stavby či informační kontejner a zda jej udržuje aktuální.

Pokud se v rámci přípravy prováděcích předpisů ukáže, že je třeba odkázat na technické normy, Ministerstvo průmyslu a obchodu připraví seznam závazných českých technických norem nebo jejich částí obsahujících podrobnější technické požadavky související se správou informací o stavbě, které určí Úřad pro technickou normalizaci, metrologii a státní zkušebnictví jako určené technické normy pro účely tohoto zákona a oznámí je ve Věstníku podle jiného právního předpisu. Může jít například o ČSN EN ISO 19650 Organizace a digitalizace informací o budovách a inženýrských stavbách včetně informačního modelování staveb (BIM) – Management informací s využitím informačního modelování staveb. V takovém případě by Ministerstvo průmyslu a obchodu zajistilo bezplatný přístup k takto určeným technickým normám. Předmětné ustanovení tedy umožňuje Ministerstvu průmyslu a obchodu připravit seznam závazných technických norem pouze pro účely tohoto návrhu zákona.

K § 12 (Přestupky)

Na předchozí ustanovení týkající se kompetencí při kontrole vymáhání povinností souvisejících s informačním modelem stavby navazuje ustanovení o přestupcích, které stanoví konkrétní skutkové podstaty, za kterých se povinná osoba dopustí přestupku.

Zákon konstruuje konkrétní skutkové podstaty, při kterých dochází k přestupku. Přestupek se váže výhradně na povinné pořizování a udržování informačního modelu stavby ve smyslu § 4.

Jedna skutková podstata se váže na situaci, kdy není pořízen informační model stavby, ač má být povinnou osobou pořízen. Tato skutková podstata tedy směřuje na situace, kdy, ač se jedná o povinnou osobu vymezenou v § 3 návrhu zákona a stavbu zapisovanou do katastru nemovitostí s předpokládanou hodnotou pro nadlimitní veřejnou zakázku na stavební práce ve smyslu § 4 návrhu zákona, povinná osoba nepořídí v rozporu se zákonem informační model stavby.

Další skutková podstata pak spočívá v tom, že povinná osoba sice přistoupí k pořízení informačního modelu stavby, nicméně je nenaplní informacemi požadovanými návrhem zákona nebo v souvislosti s ním vydanými prováděcími právními předpisy. V konečném důsledku se tak nebude jednat o informační model stavby ve smyslu zákona, neboť data v něm obsažená nebudou standardizovaná a ztratí se tak základní benefit, který pořízení informačního modelu stavby představuje.

Návrh zákona definuje speciální skutkovou podstatu rovněž pro informační kontejner, byť tento je součástí informačního modelu stavby. Tj. přestupkem bude rovněž nepořízení informačního kontejneru, příp. nepořízení úplného informačního kontejneru.

Další skutková podstata spočívá v tom, že informační model stavby není udržován tak, aby odpovídal skutečnému stavu a potřebám nakládání se stavbou. Informační model stavby, resp. data v něm obsažená mají být aktuální tak, aby byla v případě potřeby ihned k využití (například pro účely facility managementu). Tímto bude docíleno kýženého stavu pro efektivní správu stavby kdykoliv v budoucnu. Proto poslední skutková podstata přestupku směřuje na situace, kdy povinná osoba sice pořídí informační model stavby, nicméně dále

s ním nepracuje a další úpravy stavby nejsou v rámci modelu zaznamenávány. Informační model stavby tedy neodpovídá skutečnému stavu stavby, resp. neobsahuje potřebná data, která by o skutečném stavu stavby vypovídala (v závislosti na potřebách nakládání se stavbou).

Za spáchání přestupku lze podle návrhu zákona uložit pokutu až do výše 400.000 Kč. Konkrétní výše pokuty bude záviset na závažnosti přestupku, ke které bude správní orgán při jejím ukládání přihlížet. Horní hranice nikterak nevybočuje z přestupků předpokládaných například stavebním zákonem (§ 301). Při určení konkrétní výše pokuty bude tedy správní orgán zohledňovat následky porušení návrhem zákona předpokládaných povinností a okolností, za nichž byl přestupek spáchán. Proces bude řešen podle zákona č. 250/2016 Sb., o odpovědnosti za přestupky a řízení o nich, ve znění pozdějších předpisů.

Přestupky bude projednávat Ministerstvo průmyslu a obchodu vzhledem ke svým kontrolním oprávněním, které jí návrh zákona dává. Ministerstvo by mělo konat v případě, že se dozví (v rámci kontroly ve veřejné správě či jinak), že došlo k jednání, které nasvědčuje tomu, že mohlo dojít ke spáchání přestupku. V takovém případě danou situaci prověří.

Hlava III (Informační model vystavěného prostředí)

K § 13 (Součásti informačního modelu vystavěného prostředí)

Informační model vystavěného prostředí tvoří ucelenou hlavu návrhu zákona, tzn. tato hlava představuje jeho komplexní úpravu pro účely tohoto zákona.

Informační model vystavěného prostředí vychází z definice vystavěného prostředí uvedené v § 12 písm. t) stavebního zákona, kterým se rozumí prostředí vytvořené nebo upravené člověkem zahrnující stavby a volná prostranství veřejná i neveřejná. Samotný informační model vystavěného prostředí je definován v § 2 odst. 2 návrhu zákona a rozumí se jím digitální reprezentace fyzických a funkčních charakteristik vystavěného prostředí zahrnující účelově seskupené informace o území, stavbách, vztazích, omezeních a procesech týkajících se vystavěného prostředí.

Informační model vystavěného prostředí je tedy účelovým seskupením informací o území, stavbách na něm a údajích o vztazích, omezeních či procesech, které v něm probíhají. Účelem je poskytnout jednotný modelový základ a prostorový kontext pro integraci dat, zobrazování a analýzu vystavěného prostředí, staveb, zařízení, včetně jejich vlastností, zejména stavu, vzájemných faktických a funkčních vztahů a dalších údajů, a to jak pro potřeby agend veřejné správy, tak pro potřeby soukromého sektoru. Cílem zákona je stanovení podmínek pro tvorbu modelu vystavěného prostředí tak, aby jednotlivé datové zdroje vstupující do informačního modelu vystavěného prostředí byly integrovatelné, vzájemně kompatibilní a umožnily vytvářet a udržovat digitální modely pro podporu cílových agend.

Informační model vystavěného prostředí tak umožňuje nevnímat každou stavbu samostatně, ale vidět ji ve vztazích i k dalším stavbám, včetně inženýrských sítí vedoucích pod/nad pozemkem, či k okolnímu veřejnému prostoru. Pro plné zhodnocení dat v rámci informačního modelu stavby při přípravě, provádění, údržbě, užívání, provádění změn příp. odstraňování jednotlivých staveb nebo jejich komplexů v rámci digitalizovaných agend veřejné správy a dalších subjektů je nezbytné standardizovat postup modelování vystavěného prostředí jako součást služeb eGovernmentu.

Informační model vystavěného prostředí sestává ze základního modelu vystavěného prostředí a z doplňků základního modelu vystavěného prostředí, jsou-li pořizovány. Základní model vystavěného prostředí tedy musí být pořizen za podmínek a v čase, které stanoví návrh

zákona, přičemž jeho jednotlivé doplňky vzniknout mohou, ale nemusí. Bude vždy záležet na rozhodnutí pořizovatele, zda doplněk základního modelu vystavěného prostředí pořídí. Pořizovatelem základního modelu vystavěného prostředí je Zeměměřický úřad, pořizovatelem doplňku může být obec, kraj, či jiný orgán veřejné správy pro konkrétně vymezený účel a území (viz § 15 návrhu zákona). Přitom platí, že pořizovatelé jednotlivých doplňků nejsou shodní s pořizovatelem základního modelu vystavěného prostředí (pokud doplněk nepořizuje přímo Zeměměřický úřad).

Propojení základního modelu vystavěného prostředí a jeho doplňků bude zajišťovat referenční rozhraní veřejné správy podle zákona o základních registrech.

Základní informační model vystavěného prostředí a jeho doplňky budou součástí národní infrastruktury pro prostorové informace, jejíž rozvoj je koordinován v gesci Digitální a informační agentury.

§ 14 (Základní model vystavěného prostředí)

Základní model vystavěného prostředí má poskytovat digitální obraz území České republiky zahrnující stavby a prostranství včetně umělých i přírodních prvků. Základní model vystavěného prostředí má zaznamenat jejich základní identifikaci, umístění, vzájemné vazby a vlastnosti. Z povahy věci bude základní model vystavěného prostředí tvořen integrací prostorových dat a systémových funkcí včetně dat z informačních modelů staveb (zejména z digitálních modelů staveb) prostřednictvím jednotného technického a metodického rámce. Základní informační model vystavěného prostředí tak má sloužit jako primární modelový referenční rámec především pro agendy územního plánování, územního rozvoje, povolování staveb, bezpečnosti, obrany a civilní ochrany, ochrany životního prostředí apod.

Návrh zákona tedy stanoví, že základní model vystavěného prostředí obsahuje základní údaje o objektech vystavěného prostředí reprezentující spojit celé území státu. Podrobnosti vymezení obsahu informačního modelu vystavěného prostředí a pravidla pro jeho tvorbu a správu stanoví prováděcí právní předpis, tentokrát se jedná o vyhlášku vydávanou Českým úřadem zeměměřickým a katastrálním. Definuje se tedy standard základního informačního modelu vystavěného prostředí.

Návrh zákona dále explicitně stanoví, že základní model vystavěného prostředí se vytváří a jeho údaje se aktualizují zejména na podkladě údajů digitálních technických map, registru územní identifikace, adres a nemovitostí, základní báze geografických dat, údajů z informačních modelů staveb a údajů z jiných informačních systémů veřejné správy. Základní model vystavěného prostředí pořizuje a zpřístupňuje Zeměměřický úřad jako správní úřad zeměměřictví s celostátní působností. Zeměměřický úřad je také správcem informačního systému veřejné správy, ve kterém je veden základní model vystavěného prostředí.

§ 15 (Doplněk základního modelu vystavěného prostředí)

Na rozdíl od základního modelu vystavěného prostředí, který je povinně pořizován pro celé území státu, je doplněk základního modelu vystavěného prostředí pořizován pouze pro určité předem specifikované konkrétní území a pořizovatel se může rozhodnout, zda k jeho pořízení přistoupí či nikoliv.

Doplněk základního modelu vystavěného prostředí obsahuje podrobné údaje o objektech vystavěného prostředí reprezentující konkrétní dotčené území, případně další údaje stanovené pořizovatelem, který se k jeho pořízení rozhodne. Konkrétní obsah doplňku bude záviset

na účelu, ke kterému má být doplněk používán. V tomto smyslu je konstruováno i zmocňovací ustanovení pro vydání vyhlášky. Na rozdíl od základního modelu vystavěného prostředí Český úřad zeměměřický a katastrální, který má vydat vyhlášku k provedení tohoto ustanovení, nestanoví pravidla pro jeho obsah, to si stanoví konkrétní pořizovatel. Vyhláška bude obsahovat pouze pravidla pro tvorbu a správu doplňku tak, aby doplněk byl kompatibilní se základním modelem vystavěného prostředí příp. s ostatními doplňky.

Doplněk základního modelu vystavěného prostředí může pořídit

- obec pro území obce,
- kraj pro území kraje,
- správa národního parku nebo Agentura ochrany přírody a krajiny České republiky pro území národního parku nebo chráněné krajinné oblasti,
- Ministerstvo dopravy pro území dotčené stavbou celostátní dráhy ve smyslu § 3 odst. 1 písm. a) zákona o drahách, stavbou dálnice, nebo silnice I. třídy ve smyslu § 4 a § 5 odst. 2 písm. a) zákona o pozemních komunikacích,
- Ministerstvo průmyslu a obchodu pro území dotčené stavbou vybrané stavby energetické infrastruktury ve smyslu § 1 odst. 4 liniového zákona,
- jiný orgán veřejné správy pro území dotčené veřejným zájmem, který tento orgán chrání, jako zbytková kategorie pro případ, že v průběhu doby dojde takový orgán veřejné správy k závěru, že pořízení doplňku základního modelu vystavěného prostředí je vhodné a účelné.

Doplněk základního modelu vystavěného prostředí je veden v informačním systému veřejné správy, jehož správcem je pořizovatel. Obecně platí, že jednotliví pořizovatelé mohou doplněk základního modelu vystavěného prostředí pořídit jako společný, pokud se tak dohodnou. Takový postup může být hospodárný a efektivnější. V takovém případě se pořizovatelé současně dohodnou, kdo bude správcem informačního systému, ve kterém bude doplněk veden.

§ 16 (Údaje důležité z hlediska obrany státu a bezpečnosti)

Stejně jako v případě informačního modelu stavby, tak i informační model vystavěného prostředí zohledňuje, že existují určité bezpečnostní příp. obranné zájmy státu, pro které by mohlo být pořízení, resp. zveřejnění informačního modelu problematické. Současně je v tomto ustanovení zohledněn fakt, že vystavěné prostředí zobrazuje údaje o celém území státu, tzn. nepořídit základní model vystavěného prostředí pouze pro jeho část by bylo z bezpečnostního pohledu o to více nápadné a v konečném důsledku problematické. Z tohoto důvodu ustanovení explicitně umožňuje zobrazovat v základním modelu vystavěného prostředí údaje o objektech vystavěného prostředí důležitých z hlediska obrany státu a bezpečnosti podle údajů poskytnutých Ministerstvem obrany, Ministerstvem vnitra pro objekty Ministerstva vnitra, Úřadu pro zahraniční styky a informace a pro objekty organizačních složek státu, které jsou součástí Policie České republiky nebo Hasičského záchranného sboru České republiky, nebo Bezpečnostní informační službou. Toto ustanovení je inspirováno § 3 odst. 5 katastrálního zákona, který tento způsob vedení údajů umožňuje pro případ zobrazování v katastrální mapě. Takové ustanovení může mít svůj praktický dopad například ve vztahu k územím vojenských újezdů atp.

Současně platí, že dohodnutý způsob vedení údajů o objektech vystavěného prostředí důležitých z hlediska obrany státu a bezpečnosti v základním modelu vystavěného prostředí

musí být souladný s vedením těchto údajů v jeho doplňku. Tj. údaje o takových objektech musí být vedeny stejně v základním modelu vystavěného prostředí i v jeho doplňku. Pokud se tedy bude nacházet v katastru obce vojenský újezd, příslušná obec převezme údaje o této části území ze základního modelu vystavěného prostředí.

Pokud by nicméně doplněk pořizoval přímo orgán státní správy podle odstavce 1 (tedy například Ministerstvo obrany bude chtít pořizovat doplněk o objektech vystavěného prostředí vojenského újezdu), může si pro svoji vlastní potřebu pořídit doplněk reprezentující dotčené území dle svého uvážení, tedy s ohledem na účel, ke kterému má být takový doplněk používán.

K § 17 (Přístup k obsahu informačního modelu vystavěného prostředí)

Každý informační model vystavěného prostředí, tedy jak ten základní, tak jeho doplněk, má svoji veřejnou a neveřejnou část. Platí, že údaje veřejné části informačního modelu vystavěného prostředí jsou přístupné každému. Které údaje jsou veřejné a které jsou neveřejné, stanoví prováděcí právní předpis. Současně platí, že pokud vyhláška Českého úřadu zeměměřického a katastrálního označí konkrétní údaje základního modelu vystavěného prostředí za neveřejné, takové údaje nemohou být veřejné v jeho doplňku. Tj. pořizovatel doplňku nebude oprávněn takové údaje zveřejnit.

Údaje neveřejné části informačního modelu vystavěného prostředí jsou přístupné orgánům veřejné správy pro plnění úkolů při výkonu veřejné správy a dalším osobám, pokud tak o nich stanoví jiný právní předpis.

Vyhláška Českého úřadu zeměměřického a katastrálního současně stanoví formy a podmínky zpřístupňování údajů a výměnný formát informačního modelu vystavěného prostředí.

Hlava IV (Zmocňovací a přechodná ustanovení)

K § 18 (Zmocňovací ustanovení)

Návrh zákona obsahuje zmocnění pro vydání prováděcích právních předpisů. Jedná se o standardní postup, kdy konkrétní technické vymezení je vhodnější upravit podzákoným právním předpisem, který může flexibilněji reagovat na možnou potřebu jeho modifikace, zejména vzhledem k dynamicky se rozvíjejícím možnostem technických řešení. Zmocňovací ustanovení je řazeno již v další hlavě, je tedy společné pro obě předchozí hlavy, tj. jak pro informační model stavby, tak pro informační model vystavěného prostředí.

Zmocněny k vydání prováděcích právních předpisů jsou Ministerstvo průmyslu a obchodu jako gestor agendy informačního modelu stavby a Český úřad zeměměřický a katastrální jako úřad, který má dlouhodobě zkušenosti s nejvýznamnějšími systémy v oblasti prostorových dat pro celé území České republiky, jako například se správou základního systému registru územní identifikace, adres a nemovitostí, správou základní báze geografických dat či správou informačního systému digitální mapy veřejné správy.

Ministerstvo průmyslu a obchodu je tedy zmocněno k vydání vyhlášky pro

- podrobnosti obsahu informačního modelu stavby a pravidla pro jeho tvorbu, sdílení a užívání a jednotné standardy a postupy pro správu informací o stavbě,
- obsah, rozsah a strukturu informačního kontejneru pro jednotlivé účely,
- požadavky na obsah a tvorbu datového standardu stavby,

- technické a provozní požadavky na společné datové prostředí včetně zajištění požadavků na správu informací.

Příprava tezí vyhlášek, pro které je Ministerstvo průmyslu a obchodu zmocněno vydat prováděcí právní předpis, vzniká v úzké součinnosti s profesními komorami a dalšími dotčenými subjekty, aby stanovené požadované informace a jejich podrobnost byly účelné pro další správu informací o stavbě.

Český úřad zeměměřický a katastrální je zmocněn k vydání vyhlášky o

- podrobnostech vymezení obsahu základního modelu vystavěného prostředí, pravidel pro jeho tvorbu a správu,
- pravidlech pro tvorbu a správu doplňku informačního modelu vystavěného prostředí,
- rozdělení údajů základního modelu vystavěného prostředí na veřejné a neveřejné,
- formách a podmínkách zpřístupňování údajů a výměnném formátu informačního modelu vystavěného prostředí.

Platí, že navržené ustanovení je sběrné ustanovení, ale jednotlivá zmocnění pro vydání prováděcího právního předpisu jsou uvedena přímo v konkrétním navrhovaném ustanovení tak, aby byl text právního předpisu maximálně přehledný.

K § 19 (Přechodná ustanovení)

Vzhledem k tomu, že návrh zákona vstupuje do procesu povolovacího řízení pro určité (povinné) osoby s novými povinnostmi, stanoví se zde najisto, v jakých situacích se nově stanovené povinnosti bezprostředně po účinnosti zákona použijí. Z hlediska správy informací o stavbě by bylo vhodné, aby povinnost pořizovat informační model stavby platila pro všechny povinné osoby ihned po účinnosti zákona. Návrh zákona nicméně zohledňuje, že řízení o povolení záměru trvá delší dobu a ne vždy se podaří ihned po vyhotovení projektové dokumentace zahájit povolovací řízení.

Návrh zákona proto stanoví, že za situace, kdy projektová dokumentace pro povolení záměru byla zpracována před účinností návrhu zákona a zadávací řízení pro veřejnou zakázku na zhotovení stavby bude zahájeno do 5 let od účinnosti návrhu zákona, nemusí povinná osoba pořizovat informační kontejner podle § 8 odst. 2 písm. a) až c) (tj. pro povolení stavby, provádění stavby a pro kolaudaci). Nejpozději ke dni převzetí stavby pro její užívání povinnou osobou vzniká nicméně povinné osobě povinnost pořídit pro tento záměr informační kontejner podle § 8 odst. 2 písm. d) (tj. pro převzetí, správu a užívání stavby nabyté výstavbou). Jedná se o inspiraci § 329 stavebního zákona, podle kterého lze po určitou dobu po účinnosti zákona namísto projektové dokumentace ve smyslu stavebního zákona předložit dokumentaci podle dosavadních právních předpisů (stavebního zákona z roku 2006) s určitými modifikacemi, tj. taková dokumentace musí být zákonem specifikovaným způsobem doplněna.

Současně návrh zákona stanoví, že povinnost pořídit informační kontejner podle § 8 odst. 2 písm. e) (tj. pro převzetí, správu a užívání stavby nabyté jinak než výstavbou) vzniká nejdříve 5 let po účinnosti zákona. Jedná se například o situace, když povinná osoba uzavře kupní smlouvu na stavbu s osobou, která neměla povinnost pořizovat informační model stavby a tento tedy neexistuje. V takovém případě dostávají účastníci smluvního vztahu čas se nově zaváděným povinností přizpůsobit.

Stejná lhůta, tedy 5 let po účinnosti zákona, platí i pro pořízení informačního kontejneru podle § 8 odst. 3 (tj. pro účely doložení skutečného stavu stavby). Jedná se o případy, kdy

pro konkrétní stavbu prozatím neexistuje informační model stavby, nicméně povinná osoba bude nadlimitní veřejnou zakázkou usilovat o změnu takové stavby (rekonstrukci). V takovém případě musí nejprve vzniknout příslušný kontejner, který bude moci být následně realizací záměru upravován.

Část druhá

K § 20 (Změna zákona o technických požadavcích na výrobky)

Tato část zákona navazuje na návrh zákona, když do zákona č. 22/1997 Sb., o technických požadavcích na výrobky a o změně a doplnění některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů, ukotvuje kompetenci Úřadu pro technickou normalizaci, metrologii a státní zkušebnictví na tvorbě, správě a rozvoji datového standardu stavby podle návrhu zákona.

Část třetí

K § 21 (Změna zákona o zadávání veřejných zakázek)

Návrh zákona stanoví pro povinné osoby povinnost pořizovat informační model stavby. Přitom dosavadní § 103 odst. 3 zákona o zadávání veřejných zakázek stanoví, že v případě veřejných zakázek na stavební práce, projektové činnosti nebo v soutěžích o návrh může zadavatel v zadávací dokumentaci uvést závazný požadavek na použití zvláštních elektronických formátů včetně nástrojů informačního modelování staveb. Dosavadní text zákona o zadávání veřejných zakázek tedy předpokládá informační model stavby ve všech případech pouze fakultativně, jako určitou možnost pro zadavatele. Je tedy nutné oba právní předpisy sesouladit, aby odpovídaly návrhu zákona, resp. povinností, které z něj vyplývají.

Část čtvrtá

K § 22 (Účinnost)

Předpokládané nabytí účinnosti návrhu zákona je k 1. 7. 2025 tak, aby respektovalo předpokládanou délku legislativního procesu. Datum účinnosti také předpokládá, že stavební zákon bude již platný, účinný a plně aplikovatelný, budou k němu připraveny navazující podzákoné předpisy tak, aby byly zajištěny všechny nutné provazby mezi pořizováním informačního modelu stavby a jeho využitím v rámci digitálního stavebního řízení.

Účinnost ustanovení týkající se povinnosti pořizovat základní model vystavěného prostředí se předpokládá později, a to z důvodu přípravy standardu pro tvorbu informačního modelu vystavěného prostředí. Vzhledem k náročnosti přípravy budou ustanovení, která se týkají informačního modelu vystavěného prostředí, účinná 5 let po účinnosti zákona jako celku, tj. k 1. 7. 2030.

V Praze dne